

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach
Dyddiad y cyfarfod:	16 Rhagfyr 2021
Teitl:	Adolygu Polisi Trwyddedu Cerbydau Hacni a Cherbydau Hurio Preifat y Cyngor - Bysus a dynnir gan geffylau
Pwrpas yr Adroddiad:	I'w graffu o ran: <ol style="list-style-type: none"> 1. Ystyried adolygu Polisi Cyffredinol y Cyngor ar Gerbydau Hacni a Cherbydau Hurio Preifat ac yn benodol trwyddedu bysus a dynnir gan geffylau, ac 2. Ystyried yr angen i fabwysiadu amodau trwyddedu newydd yn ogystal â mabwysiadu is-ddeddf newydd ar gyfer trywydd penodol arfaethedig a/ neu unrhyw drywydd yn y dyfodol ar gyfer bysus a dynnir gan geffylau (omnibws)
I'w benderfynu:	.
Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:	Y Cyngorydd Gareth Lloyd – Amddiffyn y Cyhoedd

Cefndir

Mae unigolyn wedi cysylltu â'r Awdurdod yn mynegi diddordeb i ddefnyddio cart a cheffyl i fynd â theithwyr ar hyd y Promenâd yn Aberystwyth.

Nid yw'r Polisi Cyfredol ar Gerbydau Hacni a Cherbydau Hurio Preifat yn cynnwys cart a cheffyl / omnibws ac ar hyn o bryd nid oes gan Gyngor Sir Ceredigion unrhyw is-ddeddfau mewn lle ar gyfer rheoleiddio omnibysus.

Ni all cart a cheffyl sy'n darparu cludiant cyhoeddus gael ei drwyddedu fel cerbyd hurio preifat am fod yr elfen yma'n gaeth i gerbydau modur yn unig. Gall cart a cheffyl gael ei drwyddedu i'w ddefnyddio fel 'omnibws' o dan Ddeddf Cymalau Heddlu'r Dref 1889 fodd bynnag er mwyn trwyddedu a defnyddio omnibysus o'r fath bydd yn ofynnol i'r Awdurdod yn gyntaf:

- 1) Diwygio ei Bolisi Cyffredinol er mwyn cyflwyno amodau trwyddedu newydd a phenodol ar gyfer y math yma o gludiant, a
- 2) Mabwysiadu is-ddeddf newydd i reoleiddio ceirt a cheffylau / omnibysus.

Rheoliadau ac Is-ddeddfau

Bydd yn rhaid trwyddedu cerbydau hacni / omnibysus o dan y ddeddfau canlynol:

- Deddf Cymalau Heddlu'r Dref 1847
- Deddf Cymalau Heddlu'r Dref 1889 a

- Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976.

Mae'n ddyletswydd felly ar Gyngor Sir Ceredigion fel yr Awdurdod Trwyddedu i ymgymryd â'i ddyletswyddau trwyddedu o ran cerbydau hacni gan roi i'r Awdurdod y pŵer i osod amodau ar drwydded cerbyd neu'r gyrrwr fel y bydd yn ystyried hynny'n rhesymol angenrheidiol.

Bydd Adran 6 Deddf Cymalau Heddlu'r Dref 1889 yn rhoi'r awdurdod i'r Cyngor lunio is-ddeddfau ar gyfer gosod rheoliadau ar ddefnydd omnibysus. O dan Ddeddf Traffig y Ffordd 1930 a Deddf Trafnidiaeth 1985 bydd y darpariaethau yma'n parhau mewn grym ar gyfer cerbydau difodur

O dan y ddeddfwriaeth hen yma byddai cart a cheffyl yn dod o dan ddiffiniad 'omnibws'. Caiff omnibws ei ddiffinio fel un o'r cerbydau canlynol: omnibws, char-a-banc, *wagonette*, *brake*, coets fawr neu gerbyd arall (difodur)

Bydd yn ofynnol i omnibysus ddilyn trywydd penodol y penderfynwyd arno ymlaen llaw ac nid oes hawl gan y gyrrwr na'r cerbyd weithredu heb drwydded.

Nid oes unrhyw sgôp yn y ddeddfwriaeth i gynnwys amodau mewn ffordd gyfreithiol i unrhyw drwydded. Felly er mwyn gosod amodau ar drwydded fydd yn sicrhau diogelwch y cyhoedd, diogelwch teithwyr a'r gyrrwr, lles anifeiliaid ac arferion da o ran y math yma o gludiant yr unig ffordd o reoleiddio fydd gwneud is-ddeddfau.

Ymgynghoriad

Mewn ymateb i'r cais a dderbyniwyd gan y Tîm Gweithredu bu i Swyddogion ddrafftio set newydd o amodau trwyddedu ar gyfer cart a cheffyl / omnibysus y gellir eu cynnwys ym Mholisi Cyffredinol yr Awdurdod o ran Cerbydau Hacni a Cherbydau Hurio Preifat.

Bwriad yr amodau drafft newydd fydd eu hatodi i reolau'r Polisi cyfredol a darparu canllawiau ar ba mor addas fydd unrhyw gais a dderbynnir ar gyfer cerbyd hacni ceffyl hynny yw omnibws gan geisio hyrwyddo'r canlynol:

- Amddiffyn lechyd a diogelwch y cyhoedd
- Amddiffyn lles anifeiliaid a ddefnyddir yn y math yma o fusnes
- Hyrwyddo busnes cerbydau hacni ceffylau sy'n uchel ei barch.

Bydd y newidiadau arfaethedig hefyd yn cynnwys y canlynol;

- Galluogi'r broses o drwyddedu cerbydau hacni ceffylau hynny yw omnibysus yn Awdurdod Ceredigion
- Clustnodi'r trywydd penodol y dylid ei ddefnyddio rhwng y Promenâd newydd a Rhodfa'r Môr Aberystwyth;
- Newid y Safle Tacsis ar y Promenâd newydd i ganiatáu au cerbydau hacni ceffylau yn unrhyw rhwng 6am - 6pm;

Mae'r amodau drafft ynghlwm i'r adroddiad yma (gweler Atodiad A). Ymgynghorwyd yn gyhoeddus ar y newidiadau yma ar 2 Awst 2021, a'r dyddiad cau ar gyfer ymatebion oedd 31 Awst 2021.

Ymatebion Ymgynghori

Bu i'r Gwasanaeth dderbyn cyfanswm o 216 ymateb i'r ymgynghoriad yma. Ceir dadansoddiad cryno o'r ymatebion ynghlwm yn Atodiad B yr adroddiad yma.

Bu i'r ymgynghoriad diweddar ein galluogi i gael syniad o'r lefel o gefnogaeth neu wrthwynebiad neu farn arall i'r is-ddeddf ac amodau trwyddedu newydd wrth drafod cart a cheffyl / omnibysus.

O'r 216 o ymatebion a dderbyniwyd i'r ymgynghoriad ychydig iawn wnaeth ymateb yn bositif ac nid oeddent o blaid mabwysiadu'r argymhelliad trwyddedu newydd.

Roedd y mwyafrif helaeth o ymatebion yn erbyn yr argymhelliad o fabwysiadu system trwyddedu omnibws. Y prif reswm dros wrthwynebiadau pobl oedd pryderon cyffredinol parthed llif traffig ar hyd ardal y Promenâd ayb, yn enwedig yn ystod misoedd yr haf yn ogystal â phryderon cyffredinol am les anifeiliaid a cheffylau yn rhannu'r ffordd gyda cherbydau'r ffordd.

Pan ofynnwyd a oedd y trywydd arfaethedig yn addas ar gyfer cludo teithwyr mewn cart a cheffyl, bu i 69% naill ai anghytuno'n gryf neu anghytuno; a phan ofynnwyd pa drywydd y byddent yn ei argymhell a pham bu i'r mwyafrif o ymatebion nodi dim trywydd o gwbl.

Hefyd derbyniwyd adborth oddi wrth Wasanaethau Priffyrdd a Gwasanaethau Economi ac Adfywio Cyngor Sir Ceredigion.

Yn gyffredinol ar wahân i elfennau economaidd ac adfywio, bu i'r Gwasanaethau Priffyrdd fynegi pryderon parthed defnyddio'r briffordd a risg i ddiogelwch y cyhoedd ac roeddent o'r farn y byddai angen trafodaethau helaeth pellach rhwng gwasanaethau cyn y gellir mabwysiadu'r polisi hwn.

Oes Aseiad Effaith Integredig wedi ei gwblhau? Os nad oes, esboniwch pam

**Llesiant
Cenedlaethau'r
Dyfodol**

**Crynodeb
Hirdymor:**

Oes

Ystyrir hi'n arfer dda i awdurdodau lleol adolygu eu Ddatganiad o Bolisi Trwyddedu yn rheolaidd er mwyn sicrhau ei fod yn cyd-fynd â newidiadau deddfwriaethol, newidiadau a argymhellwyd gan y llywodraeth neu lle y bo awdurdod trwyddedu yn ystyried bod newidiadau yn angenrheidiol er mwyn hyrwyddo diogelwch y cyhoedd.

Mae Amddiffyn y Cyhoedd yn ddyletswydd statudol ar yr awdurdod ac yn cyfrannu tuag

at nodau llesiant o fewn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru).

Cydweithio:

Bu i'r Awdurdod weithio gydag awdurdodau lleol a phartneriaid eraill wrth ystyried y polisi yma er mwyn sicrhau cysondeb sy'n cyflawni anghenion y Sir.

Cynnwys:

Bu i'r cynnwys a'r ymgynghoriad gynnwys partneriaid amrywiol, asiantaethau a'r cyhoedd a gwaned y gwaith ymgysylltu gyda'r Tîm Trwyddedu er mwyn sicrhau bod polisi mewn lle sy'n addas at ei bwrpas. Bydd cynnwys yr ochr fasnach a'r cyhoedd yn hanfodol er mwyn sicrhau bod masnach / busnes sydd wedi ei drwyddedu'n briodol yn ffynnu ac yn ddiogel yng Ngheredigion.

Atal:

Mae'r amcanion trwyddedu'n hollol gyson â'r elfen o 'atal' a gefnogir gan safonau'r diwydiant a deddfwriaeth ac y mae'r polisi arfaethedig yma'n ceisio hyrwyddo pob un o'r amcanion yma cyn belled ag y bo hynny'n ymarferol bosib.

Integreiddio:

Mae'r Polisi Trwyddedu'n un o'r nifer o bolisïau a weithredir gan yr awdurdod er mwyn cynnal y gwaith o amddiffyn y cyhoedd.

Argymhelliad:

Gofynnir i graffu felly ystyried cynnwys yr adroddiad yma a'r ymatebion i'r ymgynghori ac argymell i'r Cabinet naill ai:

1. nad yw'r newid i'r polisi arfaethedig yn angenrheidiol ac y dylai'r Awdurdod ystyried parhau fel sir "heb omnibysus".
neu
2. mae'r newid arfaethedig i'r polisi yn angenrheidiol er mwyn caniatáu omnibysus yn Aberystwyth a/neu unrhyw ardal arall o'r sir lle bydd angen:
  - a) mabwysiadu'r amodau trwyddedu newydd, a
  - b) mabwysiadu'r is-ddeddf newydd ar gyfer y trywydd penodol newydd a/neu unrhyw drywydd omnibws arfaethedig yn y dyfodol er mwyn gweithredu'n effeithiol unrhyw camau sy'n groes i amodau'r drwydded.

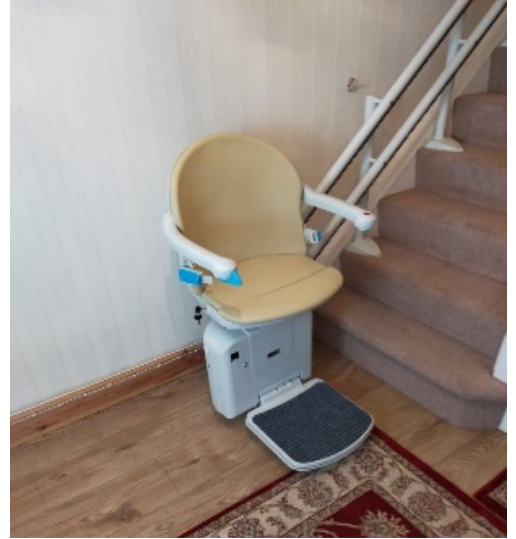
Rheswm dros y penderfyniad:	Gwella diogelwch y cyhoedd ac eglurer o ran masnach trwyddedig yng Ngheredigion.
Trosolwg a Chraffu:	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach; trafodwyd hefyd yn y Pwyllgor Trwyddedu.
Fframwaith Polisi:	Strategaeth Gorfforaethol 2017-2022
Blaenoriaethau Corfforaethol	Hyrwyddo Cydnerthedd Amgylcheddol a Chymunedol
Goblygiadau Cyllid a Chaffael:	O fewn y gyllideb
Goblygiadau Cyfreithiol:	Mae angen i Awdurdodau Lleol ymgynghori ar newidiadau arfaethedig i'r Polisi Trwyddedu.
Goblygiadau Staffio:	Dim
Goblygiadau Eiddo / Asedau	Dim
Risg (au):	Os na fydd polisi clir ar y mater ni fydd penderfyniadau trwyddedu yn gadarn ac yn agored i'w herio.
Pwerau Statudol:	Deddf Plismona a Thrwyddedu 2017, Deddf Darpariaethau Amrywiol Llywodraeth Leol 1976, Deddf Cymalau Heddlu'r Dref 1847
Papurau Cefndir :	Gweler yr atodiadau
Swyddog Arweiniol Corfforaethol:	Alun Williams (Polisi a Pherfformiad)
Swyddog Adrodd:	Anne-Louise Davies (Rheolwr Safonau Masnach a Thrwyddedu)
Dyddiad:	19 Hydref 2021

Atodiadau

A: Amodau Cerbydau Hacni Ceffylau a Chart ac Amodau Polisi Gyrwyr
 B: Ymatebion a Dadansoddi'r Ymgynghori ar y Polisi Cart a Cheffyl 2021.

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Polisi Cymorth Ariannol Benthyciadau a Grantiau Tai

Rhagfyr 2021

Cynnwys

1. CYFLWYNIAD	3
2. DIBEN Y POLISI.....	5
3. AMCANION Y POLISI.....	6
4. MATERION ALLWEDDOL.....	7
5. Y CYMORTH ARIANNOL SYDD AR GAEL A'R AMODAU SYDD YNGHLWM.....	8
6. ASIANTAETHAU GWELLA CARTREFI	15
7. GRANTIAU/BENTHYCIADAU A YSTYRIR MEWN AMGYLCHIADAU ARBENNIG.....	16
8. GWAITH SY'N GYMWYS AR GYFER GRANT/BENTHYCIAD YNG NGHEREDIGION.....	16
9. CYLLID	17
10. FFIOEDD A THALIADAU.....	17
11. CWYNION	19
12. TREFNIADAU PONTIO A'R POLISI BLAENOROL	19
13. DATBLYGU'R POLISI YMHELLACH.....	19
ATODIAD A – HWYLUSO – CYMORTH I FYW'N ANNIBYNNOL.....	21
ATODIAD B – GRANTIAU A BENTHYCIADAU YN ÔL DISGRESIWN AR GYFER CYMORTH GYDA CHYNNAL A CHADW AC ATGYWEIRIO	28
ATODIAD C – GWEITHDREFN BENTHYCIADAU AWDURDOD LLEOL	39
PWERAU I DDYFARNU BENTHYCIADAU	39
YR AWDURDOD YMDDYGIAD ARIANNOL (FCA).....	39
SAFONAU GWEINYDDU MORGEISI	40
CYMORTH GWLADWRIAETHOL	41
CYNHYRCHION BENTHYCIAD PRESENNOL	42
CAMAU YN Y BROSES	43
CAMAU ASESU ARIANNOL	44

1. CYFLWYNIAD

Ym mis Gorffennaf 2002 gwnaeth y Llywodraeth newidiadau pwysig i ddeddfwriaeth grantiau tai, gan gyflwyno Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio (Cymorth Tai) (Cymru a Lloegr) 2002. Mae'r gorchymyn hwn yn caniatáu i awdurdodau lleol lunio eu polisiau cymorth ariannol hyblyg eu hunain i dargedu eu cyllid er mwyn rhoi sylw i anghenion penodol am fenthyciadau a blaenoriaethau strategol.

Erbyn hyn, y Grant Cyfleusterau i'r Anabl yw'r unig grant cenedlaethol mandadol, ac mae pob math arall o gymorth yn cael ei gynnig yn ôl disgrisiwn y Cyngor.

Yn sgil cyflwyno'r Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio, cyn y gall Awdurdod Lleol ddarparu unrhyw gymorth o dan y gorchymyn, rhaid ei fod wedi mabwysiadu polisi ar gyfer rhoi cymorth, a rhaid ei fod wedi dweud wrth y cyhoedd am y polisi hwnnw¹. Hefyd, rhaid iddo sicrhau bod copi llawn o'r polisi ar gael ar bob adeg resymol, a'i fod ar gael trwy'r post am dâl rhesymol. Yna rhaid darparu unrhyw gymorth yn unol â'r polisi hwnnw. O ganlyniad, mae'n ddiweddaru i adlewyrchu telerau'r cynllun hwn ac unrhyw gymorth arall y maent yn ei gynnig.

Mae'r dibenion posibl ar gyfer darparu'r cymorth wedi eu hamlinellu yn Erthygl 3 yn y gorchymyn. Mae hynny at y diben o wella amodau byw yn eu hardal, a gall Awdurdodau ddarparu cymorth uniongyrchol neu anuniongyrchol at y diben o alluogi rhywun i:

- gael llety preswyl (waeth a yw yn yr ardal neu'r tu allan i'r ardal) – dim ond lle mae'r Awdurdod wedi caffael neu yn cynnig caffael (yn orfodol neu fel arall) y llety y mae'n byw ynddo, neu yn fodlon y byddai caffael llety arall i fyw ynddo yn darparu budd tebyg i'r budd a gawsai'r person hwnnw o wneud gwaith ar ei lety presennol;
- mabwysiadu neu wella llety preswyl (boed hynny trwy addasu, trawsnewid neu helaethu);
- atgyweirio llety preswyl;
- dymchwel adeiladau sy'n cynnwys llety preswyl;
- lle mae adeiladau sy'n cynnwys llety preswyl wedi cael eu dymchwel, i godi adeiladau sy'n cynnwys llety preswyl yn eu lle.

Diffinnir 'llety preswyl' yn Rhan 2 y Gorchymyn fel adeilad neu ran o adeilad, carafán, cwch neu strwythur tebyg y mae rhywun yn byw ynddo neu sydd ar gael at ddibenion preswyl.

Mae'r Gorchymyn yn datgan ymhellach² y gellir darparu'r 'cymorth' ar unrhyw ffurf, a gall fod yn ddiamod neu'n ddarostyngedig i amodau, gan gynnwys amodau ynghylch ad-dalu'r

---

¹ Erthygl 4 Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio (Cymorth Tai) (Cymru a Lloegr) 2002

² Erthygl 3 Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio (Cymorth Tai) (Cymru a Lloegr) 2002

cymorth neu ei werth (yn gyfan gwbl neu'n rhannol), neu gyfrannu at y gwaith a gwblhawyd gyda chymorth.

Yn sgil cyflwyno **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015**, mae mwy o ffocws ar yr awdurdod lleol i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol ei breswylwyr. Trwy alluogi i dai gael eu darparu a'u gwella, mae'r awdurdod lleol yn cyfrannu at nifer o'r saith nod llesiant, gan gynnwys Cymru lewyrchus, Cymru gydnerth, Cymru iachach, Cymru sy'n fwy cyfartal a Chymru o gymunedau cydlynus.

Deddfwriaeth allweddol newydd sy'n effeithio ar y rheiny y mae arnynt angen cymorth yw **Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru)** a ddaeth i rym ar 6 Ebrill 2016. Mae'r Ddeddf yn darparu'r fframwaith cyfreithiol ar gyfer gwella llesiant pobl y mae arnynt angen gofal a chymorth, a gofalmwr y mae arnynt angen cymorth, ac ar gyfer trawsnewid gwasanaethau cymdeithasol yng Nghymru. Egwyddorion sylfaenol y Ddeddf yw:

Llais a rheolaeth – rhoi unigolion a'u hanghenion wrth wraidd eu gofal, a rhoi llais a rheolaeth iddynt er mwyn cyrraedd y canlyniadau sy'n eu helpu i gael llesiant.

Atal ac ymyrryd yn gynnar – cynyddu gwasanaethau ataliol o fewn cymunedau er mwyn lleihau uwchgyfeirio i fod yn angen critigol.

Llesiant – cefnogi pobl i gyflawni eu llesiant eu hunain a mesur llwyddiant gofal a chymorth

Cyd-gynhyrchu – annog unigolion i chwarae mwy o ran wrth ddylunio a darparu gwasanaethau.

Yn ychwanegol at hyn, creodd Deddf Llywodraeth Leol 2000 bŵer disgrisiwn y cyfeirir ato fel 'y pŵer llesiant' sy'n galluogi Awdurdodau Lleol i wneud popeth sydd, yn eu barn nhw, yn debygol o wella llesiant economaidd, cymdeithasol neu amgylcheddol eu hardal a/neu'r bobl ynddi, ar yr amod nad yw deddfwriaeth arall yn cyfyngu ar eu gallu i wneud hynny³.

Serch hynny, nid yw Adran 2 yn galluogi'r Awdurdod Lleol i wneud unrhyw beth na all ei wneud oherwydd gwaharddiad neu gyfyngiad ar ei bwerau yn sgil unrhyw ddeddf (pryd bynnag y cafodd ei chadarnhau neu ei deddfu)⁴.

Felly, rhaid i Awdurdodau Tai Lleol roi sylw i Adran 24, Deddf Llywodraeth Leol 1988⁵ (yn amodol ar Adran 25) sy'n rhoi'r pŵer i'r Awdurdod Tai Lleol roi cymorth ariannol i unrhyw berson at y diben o gaffael, adeiladu, trawsnewid, adsefydlu, gwella, cynnal a chadw neu reoli (gan y person hwnnw neu rywun arall) unrhyw eiddo, sy'n cael ei osod yn breifat fel llety tai, neu y bwriedir ei osod yn breifat fel llety tai, neu mewn cysylltiad â hyn.

---

³ Adran 2, Deddf Llywodraeth Leol 2000

⁴ Adran 3, Deddf Llywodraeth Leol 2000

⁵ Adran 24, Deddf Llywodraeth Leol 1988

Diffinnir llety preswyl sy'n cael ei osod yn breifat fel 'unrhyw gyfnod y mae'n cael ei ddefnyddio fel llety tai yn unol â les neu drwydded, o unrhyw ddisgrifiad, dan denantiaeth statudol, ac mae'r landlord agosaf yn rhywun heblaw Awdurdod Lleol'.

Nodir yn Adran 25, Deddf Llywodraeth Leol 1988, fod angen caniatâd yr Ysgrifennydd Gwladol neu Weinidog cyn darparu cymorth ariannol, oni bai bod⁶ y cymorth neu'r budd yn cael ei roi wrth arfer unrhyw bŵer a gyflwynir gan Erthygl 3 Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio (Cymorth Tai) (Cymru a Lloegr) 2002⁷.

O ganlyniad, ac oherwydd natur eang Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio (Cymorth Tai) (Cymru a Lloegr) 2002 a'r pwerau 'llesiant' cyffredinol a geir yn Neddf Llywodraeth Leol 2000, bydd Awdurdodau Lleol yn gallu rhoi cymorth ariannol trwy ddarparu cynlluniau grantiau a benthyciadau yn ôl disgrisiwn ar gyfer yr amrediad llawn o ymgeiswyr, a gallant osod unrhyw amodau neu delerau sy'n briodol yn eu barn nhw yn yr amgylchiadau.

2. DIBEN Y POLISI

Diben y polisi hwn yw nodi blaenoriaethau ar gyfer buddsoddiad cyfalaf mewn tai a dangos sut y bydd y buddsoddiad hwn yn cynorthwyo i gyfrannu at y weledigaeth a geir yn Strategaeth Dai'r Cyngor, Cynllun Llesiant y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor, yn ogystal ag unrhyw gynlluniau rhanbarthol ar gyfer Canolbarth Cymru a/neu Orllewin Cymru e.e. Tyfu Canolbarth Cymru (ar gyfer adfywio) a/neu Fwrdd Cynllunio Rhanbarthol Gorllewin Cymru (ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol).

Dylid darllen y Polisi law yn llaw â'r cynlluniau strategol hyn ac unrhyw ddogfennau cysylltiedig eraill.

Felly, mae'r Polisi hwn yn rhoi gwybodaeth i drigolion Ceredigion am y gwasanaeth cyngor a chymorth ariannol a allai fod ar gael gan y Cyngor i sicrhau bod y tai sy'n cael eu darparu yn ddiogel, yn ynni-effeithlon ac yn helpu i gynnal iechyd a llesiant preswylwyr. Mae'r polisi hwn ar gael i'r rheiny sy'n datblygu tai, perchnogion cartrefi yn y sector preifat a thenantiaid (yn amodol ar feini prawf penodol) ar draws y sir.

Bydd y Polisi hwn yn disgrifio'n fanwl:

- Y dewis llawn o gymorth a allai fod ar gael
- Pwy sy'n gymwys i gael y cymorth hwn
- Faint o gymorth sy'n cael ei gynnig
- Amodau cyfreithiol sydd ynghlwm
- Sut y dylent ymgeisio

---

⁶ Adran 25 (1)(f) Deddf Llywodraeth Leol 1988

⁷ Cylchlythyr 20/02 Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Cyfarwyddyd Adnewyddu

Bydd y cymorth yn cael ei dargedu at yr aelwydydd hynny sydd â'r angen mwyaf oherwydd eu hoed, anabledd neu anfantais ariannol, neu'n canolbwyntio ar ardaloedd wedi'u targedu yn ôl diffiniad y Cyngor fel y rhai sydd â'r angen mwyaf.

Y bwriad gyda'r polisi hwn, felly, yw amlinellu'r grantiau mandadol a'r grantiau yn ôl disgrisiwn sydd ar gael gan yr Awdurdod Lleol, gan gynnwys y meini prawf cymhwysra, yr â'r amodau a'r telerau y mae'r Awdurdod Lleol yn eu gosod ar gyfer y rheiny sy'n dymuno cael y cyllid hwn. Bydd y Polisi hwn yn disodli'r polisiâu hynny sydd eisoes ar waith ar gyfer grantiau a benthyciadau y mae'r awdurdod lleol yn eu cynnig ar hyn o bryd, a daw i rym ar 1 Ionawr 2022.

3. AMCANION Y POLISI

Mae'r polisi hwn yn cyfateb â nodau strategol y Strategaeth Dai Leol sy'n darparu sylfaen gadarn ar gyfer mynd i'r afael â'r heriau y mae gwasanaethau tai a gwasanaethau sy'n gysylltiedig â thai yn eu hwynebu yng Ngheredigion. Mae'r Strategaeth hon yn cydnabod y gallai tai fforddiadwy, cynaliadwy, o ansawdd da, gael effaith positif a hirdymor ar iechyd, ffyniant economaidd a chynaliadwyedd cymunedol Ceredigion. Mae'r strategaeth hefyd yn amlinellu'r sefyllfa bresennol o ran angen, cyflenwad, mynediad a fforddiadwyedd, ac yn edrych ar safonau tai, a gofynion Ceredigion yn y dyfodol. At hynny, mae'r polisi cymorth ariannol hwn yn galluogi gweithgareddau sy'n cyfrannu at flaenoriaethau Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor sy'n ymwneud yn benodol â Hwyluso Cydnerthedd Unigolion a Theuluoedd trwy 'hyrwyddo llesiant unigolion a theuluoedd o fewn cartrefi diogel, fforddiadwy a hygyrch.'

Felly, prif amcanion Polisi Cymorth Ariannol y Cyngor ar gyfer Benthyciadau a Grantiau Tai yw:

- Gwella cyflwr a diogelwch tai yn y Sir gyda'r nod sylfaenol o wella iechyd a llesiant preswylwyr.
- Cynyddu'r ddarpariaeth tai trwy wella neu drawsnewid adeiladau sydd eisoes yn bodoli at ddefnydd preswyl.
- Hyrwyddo'r gallu i fyw'n annibynnol trwy addasu eiddo yn y Sir, gan alluogi pobl ag anabledau i aros yn eu cartrefi eu hunain.
- Hwyluso cartrefi cynhesach a mwy diogel y gall mwy o breswylwyr oedrannus a hyglwyf y Sir barhau i fyw ynddynt.
- Cynorthwyo i ostwng y nifer o aelwydydd sy'n byw mewn tloedi tanwydd, trwy wella effeithlonrwydd ynni cartrefi, ac ar yr un pryd gweithio ar ran preswylwyr i ddenu cyllid allanol o amrywiaeth o ffynonellau (Llywodraeth Cymru, Cwmnïau Cyflenwi Ynni ayb) i gadw cost mesurau effeithlonrwydd ynni i'r lleiaf posibl ar gyfer perchentywyr.
- Gwneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael i wneud gwelliannau tai ar gyfer y rheiny sydd â'r angen mwyaf.

4. MATERION ALLWEDDOL

Newid Diwylliant – O ganlyniad i ostyngiad yn y cyllid cyfalaf a fu ar gael gan Lywodraeth Cymru dros y blynyddoedd diwethaf, mae argaeledd cyllid ar gyfer grantiau tai wedi gostwng yn sylweddol ac wedi dod i ben yn y rhan fwyaf o amgylchiadau. Felly, er mwyn manteisio i'r eithaf ar y cyllid sydd ar gael a sicrhau bod y stoc tai'n cael ei wella'n barhaus yn y sir, cydnabyddir bod angen defnyddio adnoddau prin mewn ffordd sy'n fwy cynaliadwy ac effeithiol. Mae'r polisi hwn, felly, yn cadarnhau'r angen i newid diwylliant cymorth grant trwy annog perchentywyr i gynnal a chadw ac atgyweirio eu cartrefi eu hunain, yn y lle cyntaf, trwy eu dulliau eu hunain, gan ddefnyddio cymorth trwy fenthyciadau gwella cartrefi lle maent ar gael ac, mewn amgylchiadau penodol ar gyfer pobl hygryf a/neu'r henoed, trwy'r cymorth grant sydd ar gael.

Cyflwyno HWYLUSO – Cymorth i Fyw'n Annibynnol – Er mis Ebrill 2016, mae Llywodraeth Cymru wedi lansio HWYLUSO sy'n dod â'r trefniadau presennol ar gyfer darparu addasiadau at ei gilydd trwy adeiladu ar y dewis o raglenni unigol a ffrydiau cyllid sydd ar gael ar hyn o bryd. Cafodd ei ddylunio i gynnig yr un addasiadau syml, a gwasanaeth safonol, i unigolion ni waeth beth yw eu daliadaeth. Gwna hyn trwy fynd i'r afael â'r cysyniad o ddarparu addasiadau i'r cartref ar gyfer y defnyddiwr/cleient mewn tri chategori neu fath cyffredinol – bach, canolig, mawr. Ni waeth beth yw'r ddaliadaeth, neu sut y mae'r addasiadau'n cael eu hariannu, bydd y ffordd sylfaenol y bydd y defnyddiwr yn cael yr addasiadau y mae arno eu hangen yn dilyn un o'r tri chategori yma. Mae'r gwaith a ddiffinnir o fewn pob un o'r categorïau addasiadau'n cynnwys tri chategori cyffredinol o gymorth:

- "Bach" e.e. rheiliau cydio a rheiliau grisiau, tapiau lifer. Ni fydd prawf modd ar gyfer y grant hwn
- "Canolig" e.e. addasiadau fel cawodydd cerdded-i-mewn, lifftiau ar y grisiau a rampiau. Ni fydd prawf modd ar gyfer y grant hwn
- "Mawr" e.e. addasiadau sy'n gofyn am newidiadau strwythurol mawr i eiddo a/neu estyniad i eiddo. Bydd prawf modd ar gyfer y grant hwn

Mae'r diwygiad polisi hwn, felly, yn ymgorffori'r categorïau addasiadau newydd hyn.

Cronfa Benthyciadau – Mae LIC yn cefnogi ac yn annog y dulliau arloesol hyn gan gynnwys cyfuniadau o grant/benthyciad, benthyciadau a rhyddhau ecwiti. Bydd benthyciadau gwella cartrefi yn darparu incwm gwerthfawr y gall yr Awdurdod ei aildefnyddio wedi i'r benthyciad gael ei ad-dalu. Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi'r dull hwn ac wedi sicrhau bod nifer o gynnyrch benthyciadau ar gael – Benthyciadau Canol Trefi, Tro Tai'n Gartrefi, a Benthyciadau Gwella Cartrefi. Gwelir y Cynlluniau hyn fel ffordd o ddarparu arian ychwanegol er mwyn i unigolion a busnesau wneud gwelliannau i gartrefi a gwaith trawsnewid a fydd yn cyfrannu at y rhaglen gyffredinol o wella ansawdd cartrefi a chynyddu'r cyflenwad tai. Gwelir y cronfeydd hyn fel ffordd newydd o ddarparu cyllid ar gyfer awdurdodau lleol, yn hytrach na darparu cyllid grant traddodiadol. Gall Awdurdodau Lleol fenthycio y cyllid gan Lywodraeth Cymru trwy'r 'trafodiad ariannol' y mae'n rhaid ei ad-dalu i LIC o fewn cyfnod penodol o amser.

Rhwyd Diogelwch – Cydnabyddir y bydd angen rhyw fath o gymorth ariannol uniongyrchol mewn achosion lle na fydd perchentywyr sy'n amlwg yn agored i niwed yn gallu helpu eu hunain trwy ddefnyddio eu dulliau ariannol eu hunain. Bydd cymorth ariannol uniongyrchol ar gael ar gyfer cyfleusterau i'r anabl, ac er mwyn delio â materion atgyweirio brys, gan gynnwys gwaith a wneir yn ddiodyn, lle bu angen i'r awdurdod lleol gamu i mewn i wneud gwaith ar ran preswlydd/perchennog yr eiddo.

Model Llesiant Gydol Oed a Llesiant – datblygu gwasanaethau atal ac ymyrraeth gynnar – wrth ddatblygu a ffurfioli gwasanaethau integredig ar gyfer gofal cymdeithasol ac iechyd, mae ffocws cynyddol ar sicrhau bod pobl yn gallu parhau i fyw yn eu cartrefi eu hunain lle bo hynny'n bosibl. Gan gofio hyn, daw addasrwydd y cartrefi hyn ar gyfer perchentywyr, o ran eu cyflwr ac i ba raddau y gellir eu haddasu, yn fwyfwy pwysig. Mae hyn yn cael ei atgyfnerthu ymhellach gan y dyletswyddau a geir yn Neddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2015.

Mae'r Cyngor wrthi'n ceisio newid ar raddfa fawr i greu Model Gydol Oed a Llesiant newydd. Gweledigaeth y model yw 'sicrhau y bydd pob plentyn, person ifanc ac oedolyn yng Ngheredigion yn gallu cyrraedd eu potensial llawn. Sicrhau mynediad teg i bawb at wasanaethau cyffredinol ac wedi'u targedu rhagorol sy'n cynnal iechyd a llesiant yr holl ddinasyddion. Datblygu sgiliau a gwydnwch a fydd yn para oes ac yn galluogi unigolion i ymdopi'n dda â'r heriau a'r pwysau y gallant eu hwynebu.' Mae hyn yn atgyfnerthu ymhellach y ffocws ar wella annibyniaeth a mynediad at wasanaethau.

Eiddo Gwag – Mae canran sylweddol o eiddo gwag yn y Sir. Mae eiddo gwag yn adnodd gwastraff. Cynnig allweddol yn Strategaeth Dai'r Cyngor yw gweithio'n agos gyda phartner i brynu, adnewyddu a/neu rentu eiddo fu unwaith yn wag.

Cynlluniau adfywio ar sail ardal a/neu effeithlonrwydd ynni – Mae'n amlwg bod ardaloedd yn y sir lle mae angen mabwysiadu dull mwy strategol ar gyfer gwella tai. O bryd i'w gilydd, bydd cyllid ar gael megis Cartrefi Clyd Arbed sy'n ceisio gwella effeithlonrwydd ynni'r stoc tai neu gydnabod effaith allweddol tai ar waith adfywio ardaloedd. Ymdrecha'r awdurdod lleol i geisio am gyllid o'r fath, er mwyn sicrhau bod cyllid yn parhau i gael ei ddenu i'r ardal ar gyfer gwelliannau cyfalaf adfywio a/neu dai.

5. Y CYMORTH ARIANNOL SYDD AR GAEL A'R AMODAU SYDD YNGHLWM

Mae dyletswydd ar y Cyngor i ystyried pob cais am Grant Cyfleusterau i'r Anabl (GCA) mandadol, a weinyddir dan Ddeddf Grantiau Tai, Adeiladu ac Adfywio 1996 (fel y'i diwygiwyd) a cheir manylion penodol am y grant yn y Ddeddf Seneddol honno ac mewn cyfarwyddyd cysylltiedig. Mae'r Cyngor hefyd yn darparu pedwar grant arall ar gyfer cyfleusterau i'r anabl – Cymorth gyda Chyfleusterau i'r Anabl, Grant Adleoli, Grant Cyfleusterau i'r Anabl (gwaith canolig) a Grant Cyfleusterau i'r Anabl (gwaith bach). Bydd pob cais am gymorth yn

ddarostyngedig i asesiad o angen gan aelodau o Borth Cynnal a Phorth Gofal y Cyngor. Rho'r polisi hwn y meini prawf i sicrhau bod grantiau'n cael eu dyfarnu gyda thegwch a chysondeb.

Mae'r Awdurdod Lleol wedi ymrwymo i sicrhau bod anghenion y rheiny fu'n gwasanaethu yn y Lluoedd Arfog yn cael eu cydnabod. Bydd y Polisi Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl hwn yn sicrhau y rhoddir blaenoriaeth i'r ceisiadau hynny a ddaw gan y rheiny fu'n gwasanaethu yn y Lluoedd Arfog, lle y mae eu hanabledd yn ganlyniad i wasanaethu yn y Lluoedd Arfog.

At hynny, er mwyn gwireddu amcanion y polisi hwn ac, yn sgil hynny, nodau strategol ehangach Amcanion Corfforaethol yr Awdurdod Lleol a Chynllun Llesiant y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a dogfennau cysylltiedig, mae'r Cyngor yn rhoi'r cymorth canlynol fel grantiau a benthyciadau (mae'r rheiny sydd wedi eu labelu fel rhai sydd 'yn ôl disgrisiwn' yn amodol ar y gyllideb sydd ar gael).

HWYLUSO – Addasiadau Mawr (cyllid mandadol)

- Grant Cyfleusterau i'r Anabl (Mawr)

HWYLUSO – Addasiadau Bach a Chanolig (cyllid yn ôl disgrisiwn)

- Cymorth Addasiadau ar gyfer Pobl Anabl
- Grant Addasiadau i'r Anabl (Canolig)
- Grant Addasiadau i'r Anabl (Bach)
- Grant Adleoli

Atgyweiriadau Brys i'r Cartref (yn ôl disgrisiwn)

- Cymorth ar gyfer atgyweiriadau brys
- Benthyciad Oes
- Cymorth ategol gydag iechyd a thai

Benthyciadau Gwella Cartrefi (yn ôl disgrisiwn)

- Benthyciad Gwella Cartrefi (Diogel, Cynnes a Saff)
- Benthyciad Troi Tai'n Gartrefi (Cynllun Benthyciadau Eiddo Gwag)

Bydd argaeledd unrhyw gymorth Grant neu Fenthyciad yn amodol ar weithdrefn gosod cyllideb flynyddol y Cyngor. Cynigir pob grant/benthyciad nad yw'n fandadol yn ôl disgrisiwn y Cyngor, ac mae'r fframwaith ar gyfer y grantiau/benthyciadau hyn yn amodol ar y Polisi hwn.

Ceir manylion pob grant/benthyciad yn yr Atodiadau.

Dyfernir rhai grantiau a/neu fenthyciadau ar yr amod y bydd yr ymgeisydd yn ad-dalu'r grant/benthyciad i'r Cyngor yn llawn os yw'r eiddo'n cael ei werthu neu os nad yw'n cael ei ddefnyddio yn ôl y bwriad o fewn cyfnod penodol o amser. Rhoddir manylion llawn amodau'r grant/benthyciad i'r ymgeisydd, yn ysgrifenedig, adeg cymeradwyo'r grant/benthyciad.

Mae cyfnod amodau'r grant/benthyciad yn dechrau ar y dyddiad y cwblheir y gwaith i foddhad y Cyngor. Gan ddibynnu ar y math o grant neu fenthyciad, cyflwynir pridiannau gyda'r Gofrestrfa Tir cyn cymeradwyo'r grant/benthyciad neu fel Pridiant Tir Lleol pan fydd y gwaith wedi ei gwblhau (gan ddibynnu ar y math o grant/fenthyciad) a'i werth.

Cofrestrir Pridiant Tir Lleol yn erbyn yr eiddo mewn perthynas â Grantiau a Benthyciadau sy'n llai na £5,000 pan fydd y gwaith wedi'i gwblhau. Bydd y pridiant tir hwn yn gwarantu'r arian a geir gan yr awdurdod lleol, ac yn rhwymo'r ymgeisydd ac unrhyw olynwyr â theitl. Cofrestrir y pridiant hwn ar y gofrestr pridiannau tir lleol ac, wedi hynny, gyda'r Gofrestrfa Tir. Cofrestrir unrhyw grant/benthyciad a delir dros £5,000 yn uniongyrchol fel Pridiant Cyfreithiol gyda'r Gofrestrfa Tir.

Mewn rhai amgylchiadau, gellir ystyried hepgor amodau ar y grant/benthyciad. Y Rheolwr Tîm fydd yn gwneud unrhyw benderfyniadau ar hepgor ad-daliad wedi dod i gytundeb gyda'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol a'r Aelod Cabinet priodol mewn cydweithrediad â'r Gwasanaethau Ariannol, gyda disgrisiwn i ddwyn y penderfyniadau hyn gerbron y Panel Grantiau/Benthyciadau perthnasol fel y bo'n briodol.

Mae amodau Grant Cyfleusterau i'r Anabl a osodir o dan y Polisi hwn yn parhau fel y diffinnir yn Neddff Grantiau Tai, Adeiladu ac Adfywio 1996 ac unrhyw Reoliadau cysylltiedig a wneir o dan y Ddeddf hon, yn ogystal â'r rheiny y manylir arnynt yn y Polisi hwn. Er bod y Polisi hwn yn rhoi arweiniad ar yr amodau, mae cyfarwyddyd manwl a datganiad cyfreithiol ar gael ynghylch y ddeddfwriaeth hon.

Ar gyfer rhai mathau o grantiau a benthyciadau yn ôl disgrisiwn, gosodir amodau ar grant/benthyciad naill ai trwy bridiant tir lleol neu Bridiant Cyfreithiol llawn gyda'r Gofrestrfa Tir, gan ddibynnu ar werth y benthyciad/grant. Diffinnir y pwerau sy'n galluogi'r awdurdod lleol i sicrhau'r pridiannau hyn o fewn Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio 2002, a chânt eu hamlinellu at sylw'r sawl sy'n ymgeisio am y grant/benthyciad o fewn y llythyr sy'n Cynnig y Grant/Benthyciad a/neu'r Cytundeb. Fel amod ar gyfer y cynnig o grant/benthyciad bydd yn rhaid i'r ymgeisydd gytuno bod pridiant tir lleol neu bridiant cyfreithiol yn cael ei warantu ar yr eiddo, ac unrhyw olynwyr â theitl os na ad-dalwyd yr arian cyn yr amser hwn.

5.1 Tabl o Amodau Grant/Benthyciad Math o Grant	Cyfnod yr Amod	Amodau Grant/Benthyciad
ADDASIADAU HWYLUSO		
Grant Cyfleusterau i'r Anabl Mandadol (Mawr)	10 mlynedd	<p>Uchafswm Grant = £36,000 Rhaid i'r ymgeisydd barhau i fyw yn yr eiddo fel ei unig breswylfa am gyfnod cyfan yr amod ar y grant.</p> <p>Rhaid defnyddio gwasanaethau'r gwasanaeth gwella cartrefi mewnol ar gyfer pob GCA mandadol.</p> <p>Rhaid i asesiad ac argymhelliad Therapydd Galwedigaethol gefnogi cymorth i addasu.</p>
Cymorth Addasiadau ar gyfer Pobl Anabl (yn ôl disgrisiwn)	Adeg gwerthu/trosglwyddo/gwaredu'r eiddo	<p>Uchafswm cymorth ariannol o £15,000 (gyda'r gallu yn ôl disgrisiwn i gynyddu hyn gyda chytundeb y Panel Grantiau). DS, nid yw hwn yn gymorth grant, ond yn gymorth ariannol a ddarperir am y cyfnod y mae'r sawl sy'n ei dderbyn yn byw yn yr eiddo.</p> <p>Cymorth ariannol i'w ad-dalu wedi gwerthu/trosglwyddo'r eiddo. Bydd Pridiant Cofrestrfa Tir yn gymwys. Rhaid defnyddio gwasanaethau'r Gwasanaeth Gwella Cartrefi Mewnol er y gellid ystyried eithriadau.</p> <p>Rhaid i asesiad ac argymhelliad Therapydd Galwedigaethol gefnogi cymorth i addasu.</p>
Grant Cyfleusterau i'r Anabl yn ôl Disgrisiwn (Canolig)	Dim amod:	<p>Uchafswm Grant = £36,000</p> <p>Rhaid defnyddio gwasanaethau'r Gwasanaeth Gwella Cartrefi Mewnol ar gyfer pob GCA yn ôl disgrisiwn.</p> <p>Rhaid i asesiad ac argymhelliad Therapydd Galwedigaethol, Cynorthwydd Therapydd Galwedigaethol neu Aseswyr Dibynadwy gefnogi cymorth i addasu.</p>

Grant Cyfleusterau i'r Anabl yn ôl disgrisiwn (Bach)	Dim amod:	<p>Uchafswm Grant = £5,000</p> <p>Rhaid i'r ymgeisydd fyw yn yr annedd fel ei unig neu brif breswylfa.</p> <p>Rhaid i asesiad ac argymhelliad Therapydd Galwedigaethol, Cynorthwydd Therapydd Galwedigaethol neu Aseswyr Dibynadwy gefnogi cymorth i addasu.</p>
Grant Adleoli	10 mlynedd	<p>Uchafswm Grant = £10,000</p> <p>Mae rhagdybiaeth yn erbyn dyfarnu Grant Cyfleusterau i'r Anabl lle nad yw'r eiddo'n addas yn y tymor hir i anghenion yr ymgeisydd.</p> <p>Er mwyn cynorthwyo person anabl i symud i eiddo sy'n fwy addas lle y mae'n fwy cost-ffeithiol nag addasu'r cartref presennol, ystyrir talu costau cyfreithiol a symud yn ychwanegol at y costau addasu.</p>
Cymorth ar gyfer Atgyweiriadau Brys (yn ôl disgrisiwn)		
Cymorth ar gyfer atgyweiriadau brys (yn ôl disgrisiwn)	Adeg gwerthu/trosglwyddo/gwaredu'r eiddo	<p>Uchafswm cymorth ariannol = £5,000.</p> <p>DS, nid yw hwn yn gymorth grant, ond yn gymorth ariannol a ddarperir am y cyfnod y mae'r derbynnnydd yn byw yn yr eiddo.</p> <p>Rhaid i'r ymgeisydd fyw yn yr annedd fel ei unig neu brif breswylfa a rhaid bod ganddo fudd perchennog yn yr annedd, neu raid ei fod yn denant yr annedd hwn fel unigolyn neu ar y cyd ag eraill ac yn meddu ar 'ddyletswydd pŵer' i gyflawni'r holl waith dan sylw (e.e. yn achos tenantiaid, fel arfer mae dyletswydd neu 'rwymedigaeth i atgyweirio' ar y landlord ac nid y tenant), neu feddiannu'r annedd o dan deitl ecsgliwsif i feddiannu a roddwyd am oes.</p>

		Mewn perthynas â chartref symudol, rhaid i'r meddiannydd fodloni cyfnod cymhwysu preswyllo o 3 blynedd.
Benthyciad Oes	Adeg gwerthu/trosglwyddo/gwaredu'r eiddo	Uchafswm benthyciad = £15,000 Ar gyfer benthyciadau hyd at £5,000 caiff pridiant tir lleol ei warantu ar yr eiddo a bydd yn rhwymo'r ymgeisydd ac unrhyw olynwyr â theitl. Cofrestrir y pridiant hwn ar y gofrestr pridiannau tir lleol ac, wedi hynny, gyda'r Gofrestrfa Tir. Ar gyfer benthyciadau dros £5,000 cyflwynir Pridiant Cyfreithiol gyda'r Gofrestrfa Tir.
Cymorth ategol gydag iechyd a thai	Adeg gwerthu/trosglwyddo/gwaredu'r eiddo	Dim uchafswm ond yn dibynnu ar y cyllid sydd ar gael. Ar gyfer benthyciadau hyd at £5,000 caiff pridiant tir lleol ei warantu ar yr eiddo a bydd yn rhwymo'r ymgeisydd ac unrhyw olynwyr â theitl. Cofrestrir y pridiant hwn ar y gofrestr pridiannau tir lleol ac, wedi hynny, gyda'r Gofrestrfa Tir. Ar gyfer benthyciadau dros £5,000 cyflwynir Pridiant Cyfreithiol gyda'r Gofrestrfa Tir.
Grantiau nad ydynt ar gael mwyach er bod amodau'r grantiau mewn grym o hyd.		
Grantiau Menter Arbennig (Ardal Adnewyddu Aberystwyth yn unig) a. Effeithlonrwydd ynni b. Trawsnewid – defnydd un aelwyd c. Trawsnewid – fflatiau hunangynhaliol	10 mlynedd	Gosodir swm y grant fel Pridiant Tir Lleol ar yr eiddo am gyfnod o 10 mlynedd.
BENTHYCIADAU		
Troi Tai'n Gartrefi (Cynllun Benthyciad Eiddo Gwag)	Am gyfnod cyfan y benthyciad	Uchafswm benthyciad = £25,000 yr uned o lety Gwarantir benthyciadau fel pridiant cyntaf neu ail pridiant yn erbyn Teitl y Gofrestrfa Tir.

		Uchafswm benthyciad lle mae rhenti yn seiliedig ar Gyfradd Lwfans Tai Lleol = £35,000 yr uned o lety.
Benthyciad Gwella Cartrefi	Am gyfnod cyfan y benthyciad	<p>Uchafswm benthyciad = £35,000 yr uned o lety</p> <p>Ar gyfer benthyciadau hyd at £5,000 caiff pridiant tir lleol ei warantu ar yr eiddo a bydd yn rhwymo'r ymgeisydd ac unrhyw olynwyr â theitl. Cofrestrir y pridiant hwn ar y gofrestr pridiannau tir lleol ac, wedi hynny, gyda'r Gofrestrfa Tir.</p> <p>Ar gyfer benthyciadau dros £5,000 cyflwynir Pridiant Cyfreithiol gyda'r Gofrestrfa Tir.</p>

5.2 Hepgor Amodau'r Grant/Benthyciad

Mewn rhai amgylchiadau, gall y Cyngor ddefnyddio'i ddisgresiwn i hepgor ad-daliad grant/benthyciad. Caiff pob achos ei ystyried yn unigol ac mae'n gyfrifoldeb ar y sawl sy'n ymgeisio am y grant/benthyciad i brofi bod rhesymau cyfreithlon dros ei anallu i gadw at yr amodau. Bydd y Rheolwr Corfforaethol â chyfrifoldeb dros grantiau a benthyciadau ar gyfer addasiadau yn gwneud penderfyniad ar y cyd â'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol a'r Aelod Cabinet priodol mewn cydweithrediad â'r Gwasanaethau Ariannol pan dderbynnir cais ysgrifenedig sy'n cynnwys y dogfennau ategol gofynnol.

Gellir cael copi o amodau'r grant/benthyciad gan y Gwasanaeth Tai o dan y Porth Gofal ac maent yn benodol i'r math o grant/benthyciad a dderbynnir.

Mae pethau penodol y mae'r Cyngor yn eu hystyried cyn gorfodi'r gofyniad i ad-dalu Grant Cyfleusterau i'r Anabl mawr. Un o'r pethau hyn yw ei fod yn fodlon ei bod yn rhesymol gofyn am ad-daliad, a bydd yn ystyried y canlynol yn unol â Deddf Grantiau Tai, Adeiladu ac Adfywio 1996/Caniatâd Cyffredinol Grant Cyfleusterau i'r Anabl (Amodau'n ymwneud â chymeradwyo neu dalu'r Grant) 2008: -

- i ba raddau y byddai'r sawl sy'n derbyn y grant yn dioddef caledi ariannol petai gofyn iddo ad-dalu cyfran o'r grant neu'r cyfan ohono;
- a fyddai gwaredu'r eiddo yn galluogi i dderbynnnydd y grant gymryd swydd, neu newid lleoliad cyflogaeth y derbynnnydd;

- a fyddai'r eiddo'n cael ei waredu am resymau sy'n gysylltiedig ag iechyd corfforol neu iechyd meddwl neu lesiant meddwl derbynnydd y grant neu breswilydd anabl yr eiddo; ac
- a fyddai'r eiddo'n cael ei waredu i alluogi derbynnydd y grant i fyw gyda, neu gerllaw, unrhyw un sy'n anabl neu'n eiddil ac arnynt angen gofal y mae derbynnydd y grant yn bwriadu ei ddarparu, neu y mae'r person y mae derbynnydd y grant wedi symud i fyw gydag ef neu hi yn bwriadu darparu gofal y mae ar dderbynnydd y grant ei angen oherwydd anabled neu eiddilwch.
- Yn ogystal, ar gyfer Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl yn ôl disgresiwn, ystyrir adeg derbyn y cais gan yr ymgeisydd/aelod o'r teulu petai amodau'r grant yn cael eu gorfodi a fyddai'n arwain at galedi ariannol diangen; gwaredir yr eiddo am resymau sy'n gysylltiedig ag iechyd neu lesiant corfforol neu feddyliol derbynnydd y grant neu feddiannwr anabl yr eiddo/aelod o'r teulu.

6. ASIANTAETHAU GWELLA CARTREFI

Yn aml, gall fod yn anodd dod o hyd i gcontractwr adeiladu dibynadwy, cael amcanbrisiau a chomisiynu cynlluniau. Felly, mae'r Cyngor yn annog y rheiny sy'n ymgeisio am grant/benthyciad i ddefnyddio Gwasanaeth Goruchwylio Gwasanaeth Tai neu wasanaeth Gofal a Thrwsio Gorllewin Cymru, i'w helpu gyda'r broses o ymgeisio am grant. Gall y Cyngor a Gofal a Thrwsio benodi contractwyr a goruchwylio unrhyw waith a wneir gyda chymorth grant, ar ran cleientiaid, fel bod y broses mor hwylus â phosib.

Fel arall, gall penseiri neu syrfewyr adeiladau â'r cymwysterau priodol ddarparu'r gwasanaeth hwn yn breifat i ymgeiswyr y grantiau. Gellir ystyried ffioedd gwasanaethau goruchwylio (hyd at uchafswm penodol) fel cost sy'n gymwys ar gyfer y grant, a'i gynnwys yn swm y grant a ddyfernir.

6.1 Gwasanaeth Goruchwylio Gwelliannau i Gartrefi Ceredigion

Er mwyn sicrhau bod gwasanaethau yn hygyrch ac yn caniatáu i bob aelwyd dderbyn y grantiau yn effeithiol, gan gynnwys aelwydydd pobl hyglwyf a/neu oedrannus, mae'r Cyngor yn cynnig gwasanaeth goruchwylio llwyr yn fewnol.

Daw mwyafrif y ceisiadau am grant gan y Cyngor o aelwydydd hyglwyf neu oedrannus, ac wrth ddewis defnyddio Gwasanaeth Goruchwylio'r Cyngor, mae'n cael gwared ar y pryder a'r straen sy'n gallu codi wrth geisio am grant a goruchwylio gwaith adeiladwr wrth i'r gwaith fynd yn ei flaen.

Dros y blynyddoedd diwethaf, mae nifer uchel o ymgeiswyr am grantiau wedi defnyddio gwasanaethau'r Gwasanaeth Goruchwylio i weithredu ar eu rhan. Bydd staff yn trefnu prawf perchnogaeth, darlunio cynlluniau, cyflwyno ceisiadau ar gyfer Caniatâd Adeiladu a Rheoliadau Adeiladu a gwneud yr holl waith ffurfiol wrth benodi contractwr adeiladu addas (ar ran preswylwyr). Caiff y gwaith adeiladu ei wneud i amserlen y cytunir arni a chaiff ei oruchwylio gan ein syrfewyr cymwys hyd nes iddo gael ei gwblhau i safon foddhaol

6.2 Gofal a Thrwsio Gorllewin Cymru

Gweithia'r Cyngor yn agos gyda Gofal a Thrwsio Gorllewin Cymru, sy'n bodoli er mwyn cynorthwyo pobl hŷn a phobl anabl i atgyweirio a gwella eu cartrefi. Mae Gofal a Thrwsio yn arbenigo mewn helpu preswylwyr dros 65 oed i ddefnyddio amrywiaeth o wasanaethau. Maent hefyd yn gweinyddu'r Rhaglen Addasiadau Cyflym, Cynllun Diogelwch yn y Cartref, Cynllun Tasgmon ac yn cynnig help a chyngor ar fudd-daliadau, cynnal a chadw'r cartref a chyllid llesiannol posibl.

Mae Gofal a Thrwsio hefyd yn cyflwyno ymholiadau ynghylch grantiau ar gyfer eu cleientiaid ac, mewn rhai amgylchiadau, yn cynnig gwasanaeth i benodi a goruchwylio contractwyr sy'n gallu gwneud gwaith y telir amdano gydag arian preifat.

Mae'r Cyngor yn falch o weithio mewn partneriaeth â'r Asiantaeth Gofal a Thrwsio, sy'n darparu gwasanaethau atgyweirio, gwybodaeth ac eiriolaeth gwerthfawr sy'n rhan annatod o nodau'r polisi hwn. Am fanylion pellach, cysylltwch â Gofal a Thrwsio ar 01970 639920.

7. GRANTIAU/BENTHYCIADAU A YSTYRIR MEWN AMGYLCHIADAU ARBENNIG

Mae'r Cyngor yn cydnabod y bydd achlysuron pan na fydd ei bolisi cyffredinol yn darparu fframwaith ar gyfer amgylchiadau arbennig neu unigryw sy'n codi. Mewn amgylchiadau o'r fath, efallai y bydd angen ystyried darparu cymorth y tu allan i gwmpas y polisi. Mae'r enghreifftiau o amgylchiadau arbennig yn cynnwys gwella a thrwsio eiddo drws nesaf i'w gilydd, ynghyd ag addasiadau, trawsnewid, estyniadau, cynlluniau gwella tai ynni-effeithlon ac ailadeiladu waliau cynnal. Dyfernir cymorth ariannol mewn amgylchiadau arbennig ar argymhelliad swyddog yn unig, a rhaid cytuno iddo ymlaen llaw trwy broses penderfyniadau'r Cabinet y cytunodd y Cyngor arni, trwy awdurdod dirprwyedig a geir o fewn Cyfansoddiad y Cyngor i'r Swyddog Corfforaethol Arweiniol priodol a/neu Reolwr Corfforaethol sy'n gyfrifol am addasiadau tai a benthyciadau;, a'r Aelodau priodol o'r Cabinet ar gyfer y gwasanaethau hyn.

8. GWAITH SY'N GYMWYS AR GYFER GRANT/BENTHYCIAD YNG NGHEREDIGION

Swyddogion Addasiadau a Gwelliannau Tai, Safonau Tai ac Effeithlonrwydd Ynni'r Cyngor sy'n penderfynu ar yr holl waith sy'n gymwys ar gyfer grant/benthyciad, a byddant yn llunio manyleb ar gyfer y gwaith cymwys ymhob achos unigol. Bydd cost y gwaith yn cael ei phennu trwy ddefnyddio trefnlen safonol o brisiau, a chymharu hyn gyda dyfynbrisiau a geir gan adeiladwyr ar gyfer y gwaith hwn. Bydd hyn yn sylfaen i ddyfarniad y grant/benthyciad. Ceir eithriad i hyn ar gyfer Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl lle mae Therapydd Galwedigaethol, Cynorthwydd Therapydd Galwedigaethol neu Aseswyr Dibynadwy yn argymell y gwaith cymwys yn unol ag anghenion yr ymgeisydd. Wrth ddarparu Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl, mae'r Cyngor wedi ymgymryd â phroses gaffael lle y mae pob GCA yn cael ei ddarparu trwy gontract Fframwaith Mân Waith corfforaethol arbennig a adolygir bob dwy flynedd. Mae hyn

yn golygu y gall y Cyngor ddefnyddio contractwr arbennig sydd â'r arbenigrwydd a'r sensitifrwydd angenrheidiol i wneud y gwaith ar gyfer GCA, ac yn ei dro mae hyn yn sicrhau y darperir gwasanaethau cwsmeriaid o safon uchel iawn. Lle y bo'n briodol, cyfrifir cyfraniad cleientiaid tuag at y gwaith a chaiff ei nodi yn ystod y broses gymeradwyo. Cesglir y cyfraniadau ymlaen llaw, cyn cychwyn y contract, a bydd y Cyngor yn ei gadw i sicrhau y telir yn brydlon wedi cwblhau'r gwaith.

Yn y rhan fwyaf o achosion, dim ond gwaith cymwys sy'n gallu cael ei ystyried ar gyfer cymorth grant/benthyciad, a bydd swyddogion y Cyngor yn gallu rhoi cyngor penodol i ymgeiswyr ar eu cais grant unigol, gan ddibynnu ar gyflwr yr eiddo.

Gall y perchentywr gomisiynu gwaith heb gymorth grant/benthyciad ar yr un pryd, ond byddai'n gorfod ariannu'r costau hyn ei hun. Ni fydd y Cyngor yn gyfrifol am unrhyw waith a wneir ochr yn ochr â gwaith y grant/benthyciad, ond nid yw'r grant neu'r benthyciad yn talu amdano.

Rhaid gwneud yr holl waith yn ôl y fanyleb a osodir gan yr awdurdod lleol ac i'r safon ofynnol yn unol â safonau Rheoli Adeiladu.

Gellir cynnig gwaith effeithlonrwydd ynni gyda mathau eraill o gymorth grant/benthyciad os yn briodol, a gallai'r gwaith a nodwyd ddenu cymorth grant/benthyciad gan y Cyngor, neu o ffynonellau cyllid allanol y gallai'r Cyngor ddod o hyd iddynt a'u hawlio ar ran y preswlydd. Rhoddir cyngor ymhob achos unigol.

Nid yw cymorth grant ar gael tuag at gost symud dodrefn, costau llety arall dros dro neu gostau addurno fel papuro'r waliau a pheintio nac, ar gyfer ailosod cofi, rheiliau lluniau, rhosynnau nenfwd ayb, ar ôl cwblhau'r gwaith atgyweirio hanfodol. Yr unig eithriad i hyn yw'r Grant Adleoli a all dalu am gost dodrefn, symud a storio.

Rhaid i ymgeiswyr ystyried y costau ychwanegol fydd yn codi cyn derbyn cynnig grant a chyn symud ymlaen gyda'r gwaith â chymorth grant.

9. CYLLID

Bydd cyllid yn ôl disgrisiwn yn cael ei fonitro'n agos a bydd ar gael yn amodol ar y gyllideb sydd ar gael yn unig. Lle mae'r Therapydd Galwedigaethol/Cynorthwydd Therapydd Galwedigaethol wedi darparu argymhelliad, bydd yn nodi a yw hyn yn 'gyffredinol' neu'n 'flaenoriaeth'. Caiff cynlluniau eu blaenoriaethu ar y sail hon.

10. FFIOEDD A THALIADAU

Wrth geisio am gymorth grant, bydd angen i ymgeiswyr dalu rhai ffioedd a thaliadau.

Gall ffioedd a thaliadau gynnwys unrhyw ffioedd sy'n briodol ym marn y Cyngor ac maent yn cynnwys:

- ffioedd cynllunio a rheoli adeiladu
- paratoi cynlluniau
- arolygon strwythurol
- gwasanaethau cyfreithiol

Bydd ffioedd am wasanaethau yn gymwys am gymorth grant dim ond os yw'r gwasanaethau hynny'n hanfodol i gwblhau'r broses o gymeradwyo'r grant yn ffurfiol.

Wrth ystyried cais am gymorth ar gyfer grantiau a delir yn ôl disgresiwn, caiff pob cost briodol a chymwys ei hystyried. Yn achos grantiau a delir yn ôl disgresiwn, mae uchafsymiau yn cyfeirio at gost y gwaith a dyfarnir ffioedd priodol yn ychwanegol at gyfanswm cost y gwaith. Yn achos y Grant Cyfleusterau i'r Anabl mandadol, rhaid cynnwys ffioedd yn uchafswm y grant. Ni all cyfanswm cost y gwaith a'r holl ffioedd fod yn fwy nag uchafswm y grant a ganiateir ar gyfer grant mandadol.

Rhaid i ymgeiswyr nodi na fydd unrhyw ffioedd, taliadau neu gostau sy'n codi fel rhan o'r broses o ymgeisio am grant yn cael eu had-dalu oni ddarperir anfonebau priodol ac mae'r cais am y grant yn symud yn ei flaen hyd nes cwblhau'r gwaith.

Mae hefyd yn ôl disgresiwn y Cyngor i ddyfarnu ffioedd cymorth grant rhesymol yn unig, ac efallai na fydd yn talu'r gost lawn os codir ffioedd afresymol neu ormodol.

Bydd ymgeisydd yn gyfrifol am unrhyw gostau sy'n codi os na fydd cais am grant yn symud ymlaen i'w gwblhau.

Yn sgil cyflwyno Benthyciadau Gwella Cartrefi Diogel, Cynnes a Saff, fel rhan o'r cynlluniau cenedlaethol hyn gall y Cyngor godi ffi weinyddu am sefydlu a gweinyddu'r benthyciad (bydd swm y ffi weinyddu hon wedi ei chynnwys yn nogfen ffioedd a thaliadau'r Cyngor a gyhoeddir ar wefan y Cyngor ar gyfer benthyciadau Gwella Cartrefi a Throi Tai'n Gartrefi).

Er mwyn annog perchen-feddianwyr i dderbyn cynnyrch Benthyciad Gwella Cartrefi, y bwriad yw cael yr awdurdod lleol i dalu'r ffi hon fel Grant Cais am Fenthyciad. Bydd y cymhelliant hwn yn dibynnu ar argaeledd arian yr awdurdod lleol at y diben hwn, a gellir tynnu'r cynnig yn ôl ar unrhyw adeg. Mewn amgylchiadau lle y mae landlordiaid hefyd yn awyddus i weithio gyda'r awdurdod lleol i gynyddu argaeledd eiddo i'w rhentu'n fforddiadwy, mae cymhelliant ar gael hefyd lle bydd ffioedd landlordiaid yn cael eu hepgor os yw'r eiddo'n cael ei gynnig i'w rhentu ar gyfradd y Lwfans Tai Lleol am gyfnod cyfan y benthyciad, ac mae'r landlord yn rhentu'r eiddo i denantiaid ar Gofrestr Tai Fforddiadwy'r Cyngor neu, fel arall, tenant a fyddai'n gymwys i fod ar y Gofrestr hon. Bydd gofyn i'r landlord lunio cytundeb 'Hawliau Enwebu'.

Ceir gwybodaeth bellach am ffioedd, taliadau, gofynion cymhwysra ac amodau pellach a Gweithdrefn Benthyciadau gyda'r manylion perthnasol yn Atodiadau A-B isod.

11. CWYNIION

Nod y Cyngor yw ateb anghenion ei holl gwsmeriaid. Serch hynny, efallai y bydd adegau pan na fydd rhywun yn fodlon â'r gwasanaeth y mae wedi'i gael neu'r ffordd y daethpwyd i benderfyniad o ran y cais. Mewn amgylchiadau o'r fath, gellir cwyno trwy ddilyn ein gweithdrefn gwyno ffurfiol, naill ai trwy'r gwasanaethau cymdeithasol neu'r Polisi Cwynion Corfforaethol, er mwyn cael ymchwiliad ac ymateb pellach. Y nod yw mynd i'r afael â chwynion mewn ffordd ragweithiol a cheisio sicrhau datrysiad cynnar lle nad yw defnyddwyr gwasanaethau yn fodlon gyda chanlyniad ein penderfyniad/gweithred. Felly, bydd pob cwyn yn derbyn ymateb ffurfiol, yn ysgrifenedig.

12. TREFNIADAU PONTIO A'R POLISI BLAENOROL

Bydd ceisiadau llawn am grant sydd wedi eu cymeradwyo'n ffurfiol neu eu cyflwyno i'r Cyngor er mwyn derbyn penderfyniad cyn 1 Ionawr 2022 yn ddarostyngedig i'r Polisi a oedd mewn grym adeg cymeradwyo'r grant (Polisi Cymorth Ariannol Benthyciadau a Grantiau Tai Ebrill 2018 gyda diwygiadau yn y blynyddoedd ar ôl hynny i adlewyrchu newidiadau mewn polisi).

Bydd ymholiadau am grant/benthyciad sydd wedi cael eu tirlfesur, cynllun gwaith cymwys wedi cael ei gyhoeddi a chais ffurfiol am grant llawn* wedi ei wahodd cyn 1 Rhagfyr 2021 yn ddarostyngedig i'r meini prawf yn y polisi blaenorol. Bydd unrhyw ymholiadau yn y categori hwn ar gyfer pob grant (ac eithrio Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl) nad ydynt yn cyflwyno'r holl ddogfennau gofynnol i lunio cais llawn erbyn 1 Ionawr 2022 yn cael eu canslo, a bydd yn rhaid iddynt ymgeisio eto o dan amodau a thelerau'r Polisi hwn.

Bydd ffurflenni ymholiad ar gyfer yr holl grantiau a delir yn ôl disgrisiwn a dderbynnir gan y Cyngor cyn 1 Rhagfyr 2021, ond lle na chyhoeddwyd cynllun gwaith, yn ddarostyngedig i'r meini prawf cymhwystra, yr amodau a'r telerau yn y Polisi hwn.

* Ystyrir 'cais am grant llawn' fel yr holl ddogfennau gofynnol er mwyn i'r Cyngor allu gwneud penderfyniad ffurfiol (cymeradwyo neu wrthod) ynghylch y cais. Gall y ddogfennaeth hon gynnwys (lle y bo'n briodol) y ffurflen gais, tystiolaeth o'r holl incwm a chynilion, prawf perchnogaeth, tystysgrif meddiannaeth yn y dyfodol, amcanbrisiau contractwyr, darluniau ayb ynghyd ag unrhyw wybodaeth benodol arall y gofynnwyd amdani mewn perthynas â'r ymholiad arbennig hwn.

13. DATBLYGU'R POLISI YMHELLACH

Bwriad y Cyngor yw adolygu'r polisi hwn yn rheolaidd i sicrhau y ceir y buddion pennaf o'r cymorth ariannol sydd ar gael trwy sicrhau 'cynnydd ychwanegol' o'r rhaglen tai cyfalaf a chronfeydd benthyciadau sydd ar gael gan Lywodraeth Cymru. Mae hyn yn cynnwys ceisio'r holl gyfleoedd buddsoddi allanol, gweithio gyda phartneriaid a darparu cymorth ariannol sy'n sicrhau'r canlyniadau pennaf yn y ffordd fwyaf cost-effeithiol.

Bydd adolygiadau rheolaidd yn ystyried newidiadau i flaenoriaethau tai strategol cenedlaethol a lleol, y nifer sy'n derbyn grantiau a chyfyngiadau ar y gyllideb.

Bydd grantiau hefyd yn cael eu gwerthuso, gan gynnwys Aseidiadau Effaith Integredig i adnabod 'cynnydd ychwanegol' o gyfrannu at amcanion strategol ehangach y Cyngor.

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i wella'n barhaus o fewn y cyfyngiadau ariannol sy'n bodoli/y gellir eu rhagweld sy'n cael eu gosod ar yr Awdurdod Lleol.

ATODIAD A – HWYLUSO – Cymorth i Fyw'n Annibynnol

GRANTIAU CYFLEUSTERAU I'R ANABL A DIOGEL, CYNNES A SAFF

GRANT CYFLEUSTERAU I'R ANABL MANDADOL (GCA – Mawr)	
Diben/prif ddeilliannau	<p>Mae GCAau ar gael ar gyfer gwaith mawr i addasu eiddo at anghenion penodol person anabl sy'n byw yn yr eiddo. Rhoddir cymorth i:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hwyluso mynediad • Darparu cyfleusterau addas • Gwneud adeilad yn ddiogel i'w ddefnyddio • Gwneud gwelliannau amgylcheddol i alluogi'r person anabl i fyw'n ddiogel yn eu cartref <p>Mae gwaith mawr yn cynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i'r canlynol):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Estyniad i'r eiddo gwreiddiol • Liffitiau allanol • Gwaith lle mae gwaith strwythurol yn cael ei wneud i'r eiddo, gan gynnwys y gofyniad ar gyfer Rheoliadau Adeiladu a Chynllunio
Meini Prawf Cymhwysra (ymgeisydd)	<p>Er mwyn cael cynnig cymorth grant:</p> <p>Perchen-feddianwyr: rhaid iddynt fod yn rhydd-ddeiliaid neu'n les-ddeiliaid gydag o leiaf 10 mlynedd ar ôl ar y les, a rhaid mai'r annedd yw eich unig breswylfa neu brif breswylfa.</p> <p>Tenantiaid: gall unrhyw denant wneud cais am addasiad i bobl anabl (yn amodol ar ganiatâd y landlord).</p> <p>Landlordiaid: lle y bydd tenant yn cyflwyno cais am GCA, rhaid bod y landlordiaid yn, neu byddant, yn rhydd-ddeilad neu'n les-ddeiliad gydag o leiaf 10 mlynedd ar ôl ar y les, a rhaid bod yr annedd(anheddau) yn cael eu gosod ar sail preswyl parhaol ac nid fel cartref gwyliau.</p> <p>Gall person anabl gyflwyno cais am grant hyd yn oed os yw tu allan i'r diffiniadau uchod: bydd amgylchiadau pob unigolyn yn cael eu hystyried fel sail ar gyfer cymorth grant, yn amodol ar asesiad angen gan therapydd galwedigaethol ac ar gais am gymorth grant.</p> <p>Adnoddau Ariannol</p> <p>Perchen-feddianwyr a Thenantiaid Preifat – Prawf Statudol Adnoddau Ariannol, fel sy'n gymwys i Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl (HRGR 1996) yn gymwys. Swm y grant a ddyfernir fydd y gwahaniaeth rhwng y swm y gall yr ymgeisydd ei fforddio yn ôl yr asesiad a chyfanswm cost y gwaith cymwys.</p> <p>Ystyrir cyfanswm incwm pob un sy'n berthnasol i'r cais.</p>

	<p>Nid yw grantiau i blant yn ddarostyngedig i brawf o adnoddau ariannol y rhieni.</p> <p>Yr oedolyn anabl sy'n byw mewn eiddo sy'n ddarostyngedig i'r prawf modd lle y mae'n rhannu'r breswylfa gyda pherchen-feddiannydd (gallant fod yn perthyn i'w gilydd neu beidio).</p> <p>Ni ystyrir oedran yr ymgeisydd.</p>
<p>Meini Prawf Cymhwysra (gwaith)</p>	<p>Gwaith addasu sy'n ofynnol er mwyn galluogi'r meddiannydd i barhau i fyw yn y cartref. Rhoddir cymorth i:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hwyluso mynediad • Darparu cyfleusterau addas • Gwneud adeilad yn ddiogel i'w ddefnyddio • Gwneud gwelliannau amgylcheddol i alluogi'r person anabl i fyw'n ddiogel yn eu cartref <p>Pennir gwaith cymwys yn amodol ar asesiad angen gan Therapydd Galwedigaethol y Cyngor.</p>
<p>Amodau</p>	<p>Ar gyfer pob GCA, bydd yr Awdurdod Lleol yn gosod pridiant tir lleol ar yr eiddo yn unol â <i>Deddf Grantiau Tai, Adeiladu ac Adfywio 1996: Caniatâd Cyffredinol 2008</i> a fydd yn parhau am 10 mlynedd yn dilyn cwblhau gwaith y grant.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gwaredu'n Briodol <p>Wrth geisio am grant neu fenthyciad, bydd gofyn i ymgeiswyr lofnodi Tystysgrif Bwriad i Feddiannu, yn nodi bod yr ymgeisydd neu aelod o'r teulu yn bwriadu byw yn yr annedd fel ei unig breswylfa neu brif breswylfa trwy gydol cyfnod amodau'r grant, sef 10 mlynedd</p> <p><u>Neu</u></p> <p>Os yw'r ymgeisydd yn landlord, ei fod yn bwriadu gosod yr annedd fel preswylfa rhywun nad yw'n gysylltiedig ag ef ac yn cytuno i'r gwaith.</p> <p>Mae rhagdybiaeth y bydd cymorth grant yn cael ei adennill yn llawn gan yr awdurdod lleol os torrir yr amod hwn. Mae hyn yn amodol ar awdurdod dirprwyedig a roddwyd i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol i ystyried hepgor ad-daliad o fewn cyfnod yr amod mewn achosion penodol y gellir eu cyfiawnhau</p> <p>Rhaid cwblhau'r gwaith yn y cynllun gwaith y cymeradwywyd y grant ar ei gyfer o fewn 12 mis i'r dyddiad cymeradwyo.</p> <p>Amodau Grant Ychwanegol – Dirprwyir awdurdod i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol benderfynu a ellir cyfiawnhau ad-dalu rhan o'r grant neu'r cyfan ohono mewn achosion penodol lle na chydymffurfiwyd, yn seiliedig fel arfer ar adennill canran o'r costau mewn perthynas â'r amser sy'n weddill ar y cyfnod sy'n ddarostyngedig i'r amodau ar y grant. Mae gan y Swyddog Arweiniol Corfforaethol awdurdod pellach hefyd i bennu p'un ai y gwarantir ymchwiliad i dwyll. Mewn achosion lle mae amheuaeth o dwyll</p>

	<p>– polisi'r awdurdod yw mynd ar drywydd achosion lle mae amheuaeth o dwyll, eu hadnabod ac ymchwilio iddynt.</p> <p>Mae'r Cyngor yn cynghori bod y grant hwn ar gael trwy Wasanaethau Goruchwylio Mewnol Addasiadau'r Cyngor yn unig.</p>
Uchafswm	£36,000 yw uchafswm y cymorth grant sydd ar gael.

CYMORTH YN ÔL DISGRESIWN GYDAG ADDASIADAU I'R ANABL

<p>Diben/prif ddeilliannau</p> <p>Sylwch:</p> <p>Nid yw'r cyllid yn gymorth grant ond yn gymorth ariannol a ddarperir am y cyfnod y mae'r derbynnydd yn byw yn yr eiddo a bydd yn ad-daladwy pan gaiff yr eiddo ei werthu/ei drosglwyddo</p>	<p>Darparu cyllid ychwanegol ar gyfer gwaith addasu sy'n fwy na therfyn uchaf GCA. Gellir defnyddio hwn yn lle arian mandadol ar gyfer y rheiny nad ydynt yn gymwys i gael GCA mandadol am eu bod wedi methu'r prawf modd (neu nid ydynt yn gallu fforddio eu cyfraniad), ond nid ydynt yn gymwys am Fenthyciadau Gwella Cartrefi.</p> <p>Mae'r cyllid hwn ar gael mewn amgylchiadau eithriadol yn unig a thrwy gytundeb Panel Grantiau'r Cyngor mewn achosion lle mae adroddiad ac argymhelliad y swyddog yn cynnig cyllid ychwanegol a delir yn ôl disgresiwn dros £15,000 lle ystyrir bod y gwaith yn hanfodol i ddarparu'r addasiadau angenrheidiol yn uwch na therfyn y GCA mandadol. Ar gyfer cyllid ychwanegol o lai na £15,000, rhoddir pwerau dirprwyedig i'r Rheolwr Corfforaethol Gwasanaethau Tai i ystyried pob achos.</p>
Meini Prawf Cymhwysra (ymgeisydd)	Fel yn achos GCA mandadol, ond gallai hefyd gynnwys y rheiny sy'n methu'r prawf modd ond nad ydynt yn gallu talu ad-daliadau Benthyciad Gwella Cartrefi
Meini Prawf Cymhwysra (gwaith)	Fel yn achos GCA mandadol ac yn unol ag argymhelliad Therapydd Galwedigaethol y Cyngor a'r Rheolwr Corfforaethol Tai.
Amodau	<p>Ar gyfer pob grant a delir yn ôl disgresiwn, cyflwynir Pridiant Cyfreithiol gyda'r Gofrestrfa Tir, a bydd yn ad-daladwy wedi gwerthu neu drosglwyddo'r eiddo, am ba bynnag reswm, ar ba bynnag adeg.</p> <p>Mae'r Cyngor yn cynghori bod y grant hwn ar gael trwy Wasanaethau Goruchwylio Mewnol Addasiadau'r Cyngor yn unig.</p>
Uchafswm	£15,000 (gyda'r disgresiwn i gynyddu hyn mewn amgylchiadau eithriadol wedi ystyriaeth y Panel Grantiau)

GRANT CYFLEUSTERAU I'R ANABL YN ÔL DISGRESIWN (GCA – Canolig)

Diben/prif ddeilliannau

Mae GCAau yn ôl disgresiwn ar gael ar gyfer gwaith canolig i addasu eiddo at anghenion penodol person anabl sy'n byw yn yr eiddo. Rhoddir cymorth i:

- Hwyluso mynediad
- Darparu cyfleusterau addas
- Gwneud adeilad yn ddiogel i'w ddefnyddio
- Gwneud gwelliannau amgylcheddol i alluogi'r person anabl i fyw'n ddiogel yn eu cartref

Mae gwaith canolig yn cynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i'r canlynol):

- Cawodydd â mynediad gwastad
- Lifftau ar y grisiau
- Rampiau (rampiau cymedrol lle nad oes angen Rheolaeth Adeiladau a Chynllunio)

Meini Prawf Cymhwystra (ymgeisydd)

Er mwyn cael cynnig cymorth grant:

Perchen-feddianwyr: rhaid iddynt fod yn rhydd-ddeiliaid neu'n les-ddeiliaid gydag o leiaf 10 mlynedd ar ôl ar y les, a rhaid mai'r annedd yw eich unig breswylfa neu brif breswylfa.

Tenantiad: gall unrhyw denant geisio am addasiad i bobl anabl (yn amodol ar ganiatâd y landlord).

Landlordiaid: lle y bydd tenant yn cyflwyno cais am GCA, rhaid bod y landlordiaid yn, neu byddant, yn rhydd-ddeilad neu'n les-ddeiliad gydag o leiaf 10 mlynedd ar ôl ar y les, a rhaid bod yr annedd(anheddau) yn cael eu gosod ar sail preswyl parhaol ac nid fel cartref gwyliau.

Gall person anabl gyflwyno cais am grant hyd yn oed os yw tu allan i'r diffiniadau uchod: bydd amgylchiadau pob unigolyn yn cael eu hystyried fel sail ar gyfer cymorth grant, yn amodol ar asesiad angen gan Therapydd Galwedigaethol, Cynorthwywyr Therapydd Galwedigaethol neu Aseswr Dibynadwy ac ar gais am gymorth grant.

Adnoddau Ariannol

Perchen-feddianwyr a Thenantiad Preifat – Ni fydd yn amodol ar Brawf Adnoddau Ariannol

Meini Prawf Cymhwysra (gwaith)	<p>Gwaith addasu sy'n ofynnol er mwyn galluogi'r meddiannydd i barhau i fyw yn y cartref. Rhoddir cymorth i:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hwyluso mynediad • Darparu cyfleusterau addas • Gwneud adeilad yn ddiogel i'w ddefnyddio • Gwneud gwelliannau amgylcheddol i alluogi'r person anabl i fyw'n ddiogel yn eu cartref <p>Pennir gwaith cymwys yn amodol ar asesiad angen gan Therapydd Galwedigaethol, Cynorthwydd Therapydd Galwedigaethol neu Aseswr Dibynadwy y Cyngor.</p>
Amodau	<p>Mae'r Cyngor yn cynghori bod y grant hwn ar gael trwy Wasanaethau Goruchwylio Mewnol Addasiadau'r Cyngor yn unig.</p> <p>Ni fydd amodau ad-dalu ar y grant hwn.</p>
Uchafswm	£36,000 yw uchafswm y cymorth grant sydd ar gael.

GRANT CYFLEUSTERAU I'R ANABL YN ÔL DISGRESIWN (Bach) – GRANT ADDASU DIOGEL, CYNNES A SAFF

Diben/prif ddeilliannau	<p>Diogel, Cynnes a Saff/Mân Addasiadau: Nod y Cyngor yw hwyluso mynediad hawdd a chyflym trwy'r system grantiau i ddarparu mân addasiadau a/neu addasiadau brys.</p> <p>Mae gwaith bach yn cynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i'r canlynol):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rheiliau cydio • Rheiliau • Llwybrau • Trothwyon drws â mynediad gwastad • Grisiau • Tapiau lifer • Atgyweiriadau i addasiadau sy'n bodoli
Meini Prawf Cymhwysra (ymgeisydd)	<p>Nid yw grantiau Diogel, Cynnes a Saff hyd at £5,000 (a TAW a ffioedd) yn ddarostyngedig i brawf modd</p> <p>Ni all y Cyngor dalu am yr un addasiadau/gwaith ddwywaith.</p> <p>Ni all y Cyngor dalu am ymestyn contract gwasanaeth y tu hwnt i'r cyfnod cychwynnol nac am brynu offer newydd lle nad yw'r offer wedi cael ei wasanaethu a'i gynnal a chadw fel y dylai.</p>

Meini Prawf Cymhwysra (gwaith)	<p>Cymorth Diogel, Cynnes a Saff – Gallai Mân Addasiadau gynorthwyo gyda'r canlynol:</p> <p>Mân addasiadau fel rheiliau cydio, grisiau a rampiau, tapiau lifer, atgyweirio addasiadau sydd eisoes yn bodoli.</p> <p>Unrhyw waith cymorth arall yn ôl disgrisiwn y Cyngor.</p> <p>Mae'r grant ar gael ar argymhelliad Therapyddion Galwedigaethol, Cynorthwyr Therapydd Galwedigaethol, Gweithwyr Gofal Cymunedol neu Aseswyr Dibynadwy.</p>
Amodau	<p>Mae'r Cyngor yn cynghori bod y grant hwn ar gael trwy Wasanaethau Goruchwylio Mewnol y Cyngor yn unig ond, ar gais yr ymgeisydd, ystyrir hepgor yr amod hwn.</p> <p>Ni fydd amod ad-dalu ar y grant hwn.</p>
Uchafswm	Hyd at £5,000 a ffioedd a TAW.

GRANT ADLEOLI (GCA)

Diben/prif ddeilliannau	<p>Mae rhagdybiaeth yn erbyn dyfarnu Grant Cyfleusterau i'r Anabl lle nad yw'r eiddo'n addas yn y tymor hir i anghenion yr ymgeisydd.</p> <p>Bydd yr Awdurdod hefyd yn cynnig cymorth tuag at adleoli'r person anabl mewn amgylchiadau priodol, h.y. lle nad yw costau addasu'r eiddo yn rhesymol neu'n ymarferol, neu lle efallai na fydd addasu'r eiddo presennol yn bodloni anghenion y person anabl neu ei deulu/gofalwr yn ddigonol.</p> <p>Felly, weithiau, gallai Therapydd Galwedigaethol adnabod perchentywr nad oes modd ateb ei anghenion gyda'i gartref presennol. Efallai na fydd addasiadau yn ymarferol mewn ambell eiddo, a gwneir y penderfyniad hwn ar y cyd â'r Gwasanaeth Addasiadau i'r Anabl. Yn yr amgylchiadau hyn, efallai y bydd client yn gymwys i gael cymorth ariannol i symud o'i gartref presennol i eiddo mwy addas sydd naill ai wedi cael ei addasu i ateb ei anghenion neu lle mae'n ymarferol gwneud yr addasiadau.</p>
--------------------------------	---

<p>Meini Prawf Cymhwysra (ymgeisydd)</p>	<p>Ar gyfer perchen-feddianwyr, cynigir Grant Adleoli ochr yn ochr â GCA a fydd yn ddarostyngedig i'r un meini prawf cymhwysra, prawf modd ac amodau ar ôl cwblhau ag sy'n berthnasol i'r grant Cyfleusterau i'r Anabl yn ôl disgrisiwn/mandadol.</p> <p>Wrth bennu lefel y cymorth, ystyrir ymarferoldeb a chost addasu'r eiddo presennol, a'r eiddo arfaethedig, a gwerth y ddau eiddo ar y farchnad.</p> <p>Byddai'n rhaid i'r person anabl a'i gymar gael prawf adnoddau ariannol i bennu ei gyfraniad ariannol.</p> <p>Mewn achosion lle mae'r person anabl yn blentyn, y rhieni neu'r gwarcheidwad â budd perchennog yn yr eiddo y mae'n symud iddo fydd yn ddarostyngedig i'r cyfrifiad prawf adnoddau.</p>
<p>Meini Prawf Cymhwysra (gwaith)</p>	<p>Ni fydd y grant a gynigir yn fwy na chost addasu'r eiddo presennol. Ar gyfer tenantiaid y sector preifat, ystyrir rhoi cymorth gyda chostau symud mewn achosion o galedi. Gellir defnyddio'r grant i dalu am gostau sy'n gysylltiedig â symud yn unig, er enghraifft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ffioedd y cwmni gwerthu tai • ffioedd cyfreithiwr • costau symud • costau cysylltu cyfleustodau hanfodol • blaendal ar gyfer eiddo sy'n cael ei rentu'n breifat <p>Mewn rhai achosion, efallai y byddwn hefyd yn ystyried cynorthwyo gyda chost carpedi a llenni a rhai darnau o gyfarpar newydd. Ond bydd hyn yn dibynnu ar amgylchiadau unigol pob achos.</p> <p>Cynhelir asesiad o'r eiddo newydd gan y Therapydd Galwedigaethol er mwyn gweld a oes modd ateb anghenion byw bob dydd y person anabl yn yr eiddo hwnnw. Mewn cysylltiad â'r Swyddog Addasiadau Tai a Gwella, pennir costau unrhyw addasiadau y byddai eu hangen yn yr eiddo newydd.</p>
<p>Amodau</p>	<p>Cyflwynir pridiant gyda'r Gofrestrfa Tir ar yr eiddo newydd cyn gynted â phosibl ar ôl prynu'r eiddo.</p> <p>Os digwydd i'r eiddo gael ei waredu o fewn 10 mlynedd i dalu'r grant a ddyfarnwyd, bydd yn rhaid ad-dalu'r grant yn ei gyfanrwydd.</p>
<p>Uchafswm</p>	<p>£10,000 yw uchafswm y cymorth grant sydd ar gael.</p>

ATODIAD B – GRANTIAU A BENTHYCIADAU YN ÔL DISGRESIWN AR GYFER CYMORTH GYDA CHYNNAL A CHADW AC ATGYWEIRIO

Mae tai mewn cyflwr gwael yn ffactor sylweddol yn achos pobl hŷn a/neu hyglwyf sy'n dioddef iechyd gwael ac sy'n dod i ddibynnu ar ofal cymunedol.

Serch hynny, gydag adnoddau cyfalaf cyfyngedig fel awdurdod lleol a phoblogaeth sy'n heneiddio fwyfwy, nid yw'n bosibl cynorthwyo pob person hŷn neu hyglwyf.

Bydd gan rai pobl hŷn y gallu a/neu'r ffordd o dalu i gynnal a chadw eu cartrefi eu hunain. Gan gofio hyn, bydd cymorth grant a/neu fenthyciad yn cael ei dargedu at y rheiny â'r angen mwyaf. Gall y Cymorth ar gyfer Atgyweiriadau Brys gynorthwyo pobl hŷn a/neu hyglwyf nad oes ganddynt unrhyw ffordd ariannol arall o dalu am y gwaith hwn, i wneud gwaith atgyweirio hanfodol i'w cartrefi. At hynny, yn ddiweddar mae cyllid ar gael i awdurdodau lleol trwy Gynlluniau Benthyciad Gwella Cartrefi a Throi Tai'n Gartrefi, fel ffordd o ddarparu cyllid ychwanegol ar gyfer unigolion a busnesau, i wneud gwelliannau i'r cartref, a fydd yn cyfrannu at y rhaglen gyffredinol o wella ansawdd cartrefi a chynyddu'r cyflenwad tai.

Yn ogystal, gyda chyflwyno rhaglen adfywio Llywodraeth Cymru, Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid, mae Benthyciadau Canol Trefi ar gael er mwyn targedu nifer o safleoedd ac eiddo gwag, nas ddefnyddir yn llawn a segur yng nghanol trefi, a chefnogi arallgyfeirio canol trefi trwy annog defnyddiau mwy cynaliadwy ar gyfer safleoedd ac eiddo gwag. Mae elfen benodol ar gyfer tai wedi'i chynnwys yn y cynllun hwn i gefnogi trawsnewid eiddo yn llety byw.

CYMORTH AR GYFER ATGYWEIRIADAU BRYs	
Diben/prif ddeilliannau	<p>Cymorth ar gyfer Atgyweiriadau Brys: Nod y Cyngor yw darparu cymorth ariannol ar gyfer atgyweiriadau brys i helpu gyda gwaith atgyweirio dybryd, i bobl hyglwyf a/neu'r oedrannus.</p> <p>Sylwch: Nid yw'r cyllid yn gymorth grant ond yn gymorth ariannol a ddarperir am y cyfnod y mae'r derbynydd yn byw yn yr eiddo a bydd yn ad-daladwy pan gaiff yr eiddo ei werthu/ei drosglwyddo</p>
Meini Prawf Cymhwysra (ymgeisydd)	<p>I bobl dros 65 oed</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perchen-feddiannwyr dros 65 oed â chynilion o lai na £15,000, - Tenantiaid dros 65 oed â budd oes neu les hir mewn eiddo â chynilion o lai na £15,000, NEU - Perchen-feddiannwyr neu denantiaid sy'n derbyn budd-dal sy'n ddarostyngedig i brawf modd (neu'r cyfwerth) - Cleientiaid y mae arnynt angen gofal lliniarol a/neu i alluogi eu rhyddhau'n gynnar o'r ysbyty. <p>Pobl dros 18 ac o dan 65 oed – byddant hefyd yn gymwys i ymgeisio os ydynt yn bodloni'r meini prawf canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perchen-feddiannwr, NEU

	<ul style="list-style-type: none"> - Tenant à les hir, AC - yn derbyn budd-dâl sy'n ddarostyngedig i brawf modd gan gynnwys: Cymhorthdal Incwm, Lwfans Ceisio Gwaith sy'n seiliedig ar incwm, Lwfans Cyflogaeth a Chymorth sy'n seiliedig ar incwm, Credyd Gwarant Credyd Pensiwn, Budd-dal Tai, Budd-dal y Dreth Gyngor, Credyd Treth Plant neu Gredyd Treth Gwaith ac mae ei incwm wedi ei gyfrifo yn llai na'r swm a bennir yn flynyddol gan yr Adran Gwaith a Phensiynau at ddibenion prawf modd (£15,860 ar gyfer 2011/12) neu Gredyd Cynhwysol NEU - bydd ymgeiswyr sy'n byw yn yr eiddo fel eu prif breswylfa ond nid ydynt yn derbyn unrhyw un o'r budd-daliadau uchod sy'n gysylltiedig ag incwm yn ddarostyngedig i 'brawf modd' y <i>Rheoliad Gostwng Grant</i>. Bydd ymgeiswyr y cyfrifir eu cyfraniad fel llai na £1,000 (un mil o bunnau) yn gymwys ac yn cyfrannu'r swm a gyfrifwyd tuag at gost y gwaith. <p>Rhaid bod yr ymgeisydd yn byw yn yr annedd fel ei unig neu brif breswylfa, a rhaid bod ganddo fudd perchennog yn yr annedd neu raid ei fod yn denant i'r annedd hwn fel unigolyn neu ar y cyd ag eraill, a rhaid bod ganddo 'ddyletswydd pŵer' i wneud y gwaith dan sylw (e.e. yn achos tenantiaid fel arfer mae dyletswydd neu 'rwymedigaeth i atgyweirio' ar y landlord ac nid y tenant), neu feddiannu'r annedd o dan hawl ecsgliwsif i feddiannu a roddwyd am oes.</p> <p>Mewn perthynas â chartref symudol, rhaid i'r meddiannydd fodloni cyfnod cymhwyso preswyllo o 3 blynedd.</p> <p>Gwneir gwiriad i weld a dalwyd unrhyw grantiau perthnasol yn flaenorol, i sicrhau na roddir mwy na £5,000 a ffioedd a TAW mewn unrhyw gyfnod o dair blynedd ar gyfer pob math o grant (Addasiadau Brys ac Atgyweirio Brys) (yn amodol ar yr eithriadau isod). Ni all y Cyngor dalu am yr un gwaith ddwywaith.</p>
--	--

<p>Meini Prawf Cymhwysra (gwaith)</p>	<p>Gwaith atgyweirio ar gyfer sefyllfaoedd difrifol, annisgwyl a sefyllfaoedd a allai fod yn beryglus sy'n gofyn am weithredu ar unwaith, er enghraifft:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sicrhau ffabrig sylfaenol yr eiddo rhag i'r gwynt a'r glaw ddod i mewn - amddiffyn meddianwyr rhag perygl dybryd - atgyweirio ffenestri a drysau - draenio diffygiol - weirio peryglus <p>Unrhyw waith cymorth arall yn ôl disgrisiwn y Cyngor.</p>
--	--

Amodau	<p>Rhaid ad-dalu'r cymorth ariannol hwn adeg gwerthu neu drosglwyddo'r eiddo.</p> <p>Gosodir pridiant tir lleol a fydd yn rhwymo'r ymgeisydd ac unrhyw olynydd â theitl. Cofrestrir y pridiant hwn ar y gofrestr pridiannau tir lleol ac, wedi hynny, gyda'r Gofrestrfa Tir.</p> <p>Mae'r Cyngor yn cyngori bod y cymorth ariannol hwn ar gael trwy wasanaethau Gwasanaeth Goruchwyllo Gwella Cartrefi'r Cyngor yn unig neu, ar gais yr ymgeisydd, ystyrir hepgor yr amod hwn.</p>
Uchafswm	Hyd at £5,000 a ffioedd a TAW mewn cyfnod o 3 blynedd.

BENTHYCIADAU GWELLA CARTREFI

Diben/prif ddeilliannau	<p>Mae'r Benthyciadau Gwella Cartrefi hyn ar gael i gefnogi'r elfennau canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tai sy'n is na'r safon dderbyniol (Peryglon Categori 1 / Categori 2 / Safon Ansawdd Tai Cymru); • Atgyweirio, Diogelwch Tân neu Ddiogelwch; • Tai Gwag (Adnewyddu/Trawsnewid);
	<ul style="list-style-type: none"> • Effeithlonrwydd Ynni (ychwanegiad ECO); • Cynlluniau Atgyweirio Grŵp/Amlen; • Sector Rhentu Preifat (Cynlluniau Mynediad); • Cymhorthion ac addasiadau ar gyfer pobl hŷn neu anabl neu ychwanegiad at y GCA. <p>Nid yw hon yn rhestr gyflawn ac os yw'r gwaith yn cyfrannu at wneud yr eiddo'n gynnes, yn ddiogel neu yn saff, bydd yn dod o dan delerau'r cynllun.</p>
Meini Prawf Cymhwysra (ymgeisydd)	<p>Perchnogion tai sy'n is na'r safon ac yn cynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perchen-feddianwyr • Landlordiaid • Datblygwyr • Elusennau/Trydydd Sector <p>Rhaid rhoi blaenoriaeth i berchentywyr a landlordiaid. Rhaid rhoi blaenoriaeth i landlordiaid sy'n cynnig tai fforddiadwy / tai cymdeithasol / hawliau enwebu dros rent y farchnad.</p> <p>Rhaid i'r ymgeisydd fforddio'r ad-daliad benthyciad misol a bydd yn ddarostyngedig i asesiad ariannol.</p> <p>Ni ddylai ymgeiswyr:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fod â hanes credyd gwael a allai gynnwys: • Dyfarniadau Llys Sirol • Trefniadau Gwirfoddol Unigol

	<ul style="list-style-type: none"> • Gorchymyn Rhyddhau o Ddyled • Methdaliad (o fewn y 6 mlynedd diwethaf) • Ansolfedd/Diddymu Cwmni <p>Unrhyw ddyled yn daladwy i'r Awdurdod Lleol adeg cyflwyno cais.</p> <p>Ni ddylai ymgeiswyr:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fod â hanes credyd gwael a allai gynnwys: • Dyfarniadau Llys Sirol • Trefniadau Gwirfoddol Unigol • Gorchymyn Rhyddhau o Ddyled • Methdaliad (o fewn y 6 mlynedd diwethaf) • Ansolfedd/Diddymu Cwmni <p>Unrhyw ddyled yn daladwy i'r Awdurdod Lleol adeg cyflwyno cais.</p>
<p>Meini Prawf Cymhwysra (gwaith)</p>	<p>Rhaid bod unrhyw fenthyciad sy'n gofyn am waith yn cyfrannu at wneud yr eiddo yn Gynnes, Diogel neu Saff. Nid oes gofyniad bod yr eiddo'n bodloni pob un o'r meini prawf hyn. Gallai'r benthyciad dargedu un elfen allweddol.</p> <p>Dylid defnyddio cynllun y benthyciad i gefnogi'r elfennau canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tai sy'n is na'r safon dderbyniol (Peryglon Categori 1 / Categori 2 / Safon Ansawdd Tai Cymru); • Atgyweirio, Diogelwch Tân neu Ddiogelwch; • Tai Gwag (Adnewyddu/Trawsnewid); • Effeithlonrwydd Ynni (ychwanegiad ECO); • Cynlluniau Atgyweirio Grŵp/Amlen; • Sector Rhentu Preifat (Cynlluniau Mynediad); • Cymhorthion ac addasiadau ar gyfer pobl hŷn neu anabl neu ychwanegiad at y GCA.
<p>Meini Prawf Cymhwysra (gwaith)</p>	<p>Nid yw hon yn rhestr gyflawn ac os yw'r gwaith yn cyfrannu at wneud yr eiddo'n gynnes, yn ddiogel neu'n saff, bydd yn dod o dan delerau'r cynllun.</p> <p>Ni ddylai fod unrhyw beryglon Categori 1 (fel y diffinnir gan y System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai) ar ôl cwblhau'r gwaith os yw'r benthyciad yn Fenthyciad i Landlord, h.y. mae'r eiddo'n cael ei rentu.</p> <p>Bydd swyddogion o'r awdurdod lleol yn ymweld â phob eiddo i bennu pa waith sy'n gymwys ac i drafod y broses ymgeisio am fenthyciad gyda'r ymgeisydd.</p>
<p>Uchafswm Cyfnodau Benthyc</p>	<p>Perchen-feddianwyr – uchafswm y cyfnod benthyc yw hyd at 10 mlynedd; Landlordiaid/Datblygwyr/Elusennau – uchafswm y cyfnod benthyc yw hyd at 5 mlynedd.</p> <p>Bydd cyfnod y benthyciad yn cael ei gytuno adeg y cais, ac yn dibynnu ar werth y benthyciad a gallu ariannol yr ymgeisydd i'w ad-dalu.</p>

Telerau ad-dalu	<p>Telir ad-daliadau'r benthyciad trwy ddebyd uniongyrchol misol, oni chytunir fel arall yn ystod y broses ymgeisio.</p> <p>Gyda benthyciadau i berchen-feddianwyr, gosodir y cyfnod ad-dalu i sicrhau y ceir ad-daliad o £50/mis o leiaf, a chytunir ar y cyfnod ad-dalu yn ystod y broses ymgeisio (hyd at uchafswm o 10 mlynedd).</p>
Amodau	<p>Ni all unrhyw fenthyciad a gynigir, ar ôl ystyried unrhyw forgais presennol, fod yn fwy nag 80% o werth yr eiddo ar y pryd. Mae'n bosibl, mewn rhai achosion i ddefnyddio eiddo arall fel gwarant ar gyfer y benthyciad.</p> <p>Ar gyfer benthyciadau hyd at £5000 caiff pridiant tir lleol ei warantu ar yr eiddo a bydd yn rhwymo'r ymgeisydd ac unrhyw olynwyr â theitl. Cofrestrir y pridiant hwn ar y gofrestr pridiannau tir lleol ac, wedi hynny, gyda'r Gofrestrfa Tir.</p> <p>Bydd y pridiant tir lleol hwn hefyd yn berthnasol i'r perchen-feddianwyr hynny sy'n derbyn Grant ar gyfer Ffi Ymgeisio am Fenthyciad, a bydd y tâl hwn yn rhwymo'r ymgeisydd ac unrhyw olynwyr â theitl hyd nes i'r benthyciad gael ei ad-dalu.</p> <p>Ar gyfer benthyciadau dros £5000, cyflwynir Pridiant Cyfreithiol gyda'r Gofrestrfa Tir a fydd yn rhwymo'r ymgeisydd ac unrhyw olynwyr â theitl.</p> <p>Rhaid i'r eiddo barhau wedi'i yswirio'n llawn yn erbyn colled neu ddifrod i'r gwerth adfer llawn.</p>
Uchafswm	<p><u>Perchen-feddianwyr</u> Lleiafswm o £1,000 hyd at uchafswm o £35,000 yr uned</p> <p><u>Landlordiaid</u> Lleiafswm o £1,000 hyd at uchafswm o £25,000 yr uned – rhent y farchnad. Lleiafswm o £1,000 hyd at uchafswm o £35,000 yr uned – rhenti yn seiliedig ar Gyfradd Lwfans Tai Lleol.</p>
Grant ar gyfer Ffi Ymgeisio am Fenthyciad i berchen-feddianwyr	<p>Gall hyn gynnwys defnyddio'r gwasanaeth goruchwylio i oruchwylio'r gwaith. Ar yr amod nad oes diffyg dalu ar y benthyciad neu unrhyw achos o dorri amodau'r grant, ni fydd angen ad-dalu'r grant. Gall yr awdurdod lleol benderfynu yn ôl ei ddisgresiwn i gymeradwyo'r Grant ar gyfer Ffi Ymgeisio am Fenthyciad mewn amgylchiadau penodol yn unig, wedi ystyriaeth y Rheolwr Corfforaethol a'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol.</p>
Ffioedd/Taliadau'r Benthyciad	<p>Bydd angen talu ffi weinyddol a delir unwaith yn unig a gellir ei thalu dros gyfnod cyfan y benthyciad neu ei thalu ymlaen llaw.</p> <p>Mae'r holl ffioedd yn ddarostyngedig i newid blynyddol yn unol â Pholisi Ffioedd a Thaliadau'r Cyngor. Mae'r ffioedd yn gywir adeg cymeradwyo'r Polisi yn Ionawr 2022</p> <p>Perchen-feddianwyr Benthyciad hyd at £5000 – ffi o £650 Benthyciad £5001 i £35,000 – ffi o £1000</p>

	<p>Os na fydd Grant ar gael ar gyfer y Ffi Ymgeisio am Fenthyciad codir uchafswm o £500 ar yr ymgeisydd.</p> <p>Landlordiaid Benthyciad hyd at £10,000 – ffi o £1035 Benthyciad £10,001 – £35,000 – ffi o £1555 Benthyciad dros £35,000 – ffi o £2278</p> <p>Bydd y ffioedd hyn i landlordiaid yn cael eu hepgor os yw'r eiddo'n cael ei gynnig i'w rhentu ar y gyfradd Lwfans Tai Lleol am gyfnod cyfan y benthyciad, ac mae'r landlord yn rhentu'r eiddo i denantiaid sydd ar Gofrestr Tai Fforddiadwy y Cyngor neu, fel arall, i denant a fyddai'n gymwys i fod ar y Gofrestr hon gan lunio Cytundeb Hawliau Enwebu.</p> <p>Gwasanaeth Goruchwyllo</p> <p>Gall yr Awdurdod Lleol ddarparu gwasanaeth goruchwyllo ar gyfer gwaith adeiladu i sicrhau cysondeb yn safonau'r saerniaeth a sicrhau bod y gwaith yn cael ei gwblhau mewn da bryd. Bydd hyn yn cynnwys mesur yr eiddo i lunio cynllun gwaith, gan gynnwys darluniau lle y bo angen, cael dyfynbrisiau am y gwaith, gan gynnwys offer arbenigol, a datrys unrhyw faterion wrth iddynt godi. Gall yr ymgeisydd ddewis y gwasanaeth hwn os yw'n dymuno gwneud hynny, am dâl o 10%.</p> <p>Fel arall, mae rhwydd hynt i'r ymgeisydd ddewis ei gontractwyr ei hun i wneud y gwaith. Yn yr amgylchiadau hyn, ni fydd yr awdurdod lleol yn atebol am ansawdd y saerniaeth nac yn dilyn i fyny ynghylch diffygion wedi i'r gwaith gael ei gwblhau.</p>
--	--

BENTHYCIADAU OES	
Diben/prif ddeilliannau	Efallai y bydd achos yn codi pan fydd eiddo mewn cyflwr mor ddifrifol (perygion Categori 1) ac felly nid yw'n rhesymol i'r Cyngor adael i'r meddiannwr barhau i fyw yno heb wneud y gwaith. Gall y Cyngor gynnig Benthyciad Oes, yn ôl ei ddisgresiwn, ar gyfer perygion Categori 1 yn yr eiddo.
Meini Prawf Cymhwysra (ymgeisydd)	Perchen-feddianwyr nad ydynt yn gallu bodloni'r gwiriad fforddiadwyedd ar gyfer Benthyciadau Gwella Cartrefi ond nad ydynt yn gymwys i gael Cymorth ar gyfer Atgyweiriadau Brys neu maent eisoes wedi derbyn yr uchafswm ar gyfer Cymorth Atgyweiriadau Brys. Lle y bo'n gymwys, dylid ceisio arian cronfa les

<p>Meini Prawf Cymhwysra (gwaith)</p>	<p>Gwaith atgyweirio ar gyfer sefyllfaoedd difrifol, annisgwyl a sefyllfaoedd a allai fod yn beryglus sy'n gofyn am weithredu ar unwaith, er enghraifft:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sicrhau ffabrig sylfaenol yr eiddo rhag i'r gwynt a'r glaw ddod i mewn - amddiffyn meddianwyr rhag perygl dybryd - atgyweirio ffenestri a drysau - draenio diffygiol - weirio peryglus <p>Bydd y gwaith yn waith peryglon Categori 1 (System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai) yn unig.</p> <p>Unrhyw waith cymorth arall yn ôl disgrisiwn y Cyngor. Bydd swyddogion o'r awdurdod lleol yn ymweld â phob eiddo i bennu pa waith sy'n gymwys ac i drafod y broses ymgeisio am fenthyciad gyda'r ymgeisydd.</p>
<p>Telerau ad-dalu</p>	<p>Rhaid ad-dalu'r cymorth ariannol hwn adeg gwerthu neu drosglwyddo'r eiddo neu os na fydd yr ymgeisydd yn byw yn yr eiddo mwyach.</p> <p>Gosodir pridiant tir lleol neu bridiant cyfreithiol llawn a fydd yn rhwymo'r ymgeisydd ac unrhyw olynnydd â theitl. Cofrestrir y pridiant hwn ar y gofrestr pridiannau tir lleol ac, wedi hynny, gyda'r Gofrestrfa Tir.</p> <p>Mae'r Cyngor yn cynghori bod y cymorth ariannol hwn ar gael trwy wasanaethau Gwasanaeth Goruchwylio Mewnol y Cyngor yn unig neu, ar gais yr ymgeisydd, ystyrir hepgor yr amod hwn.</p> <p>Nid oes llog ar y benthyciadau hyd nes y dyddiad ar gyfer eu had-dalu.</p> <p>Lle mae angen talu unrhyw swm ond nid yw'n cael ei ad-dalu yn unol ag amodau'r benthyciad, ystyrir hyn yn achos o dorri amodau. Mewn achosion o'r fath, gallai Cyngor Sir Ceredigion fynnu ad-daliad o'r benthyciad ar unwaith, a chodir llog o 5% yn uwch na chyfradd sylfaenol Banc Lloegr.</p>
<p>Amodau</p>	<p>Efallai y bydd y Cyngor yn ystyried argaeledd ecwiti yn yr eiddo wrth bennu faint o fenthyciad i'w roi.</p> <p>Ar gyfer benthyciadau hyd at £5,000 caiff pridiant tir lleol ei warantu ar yr eiddo a bydd yn rhwymo'r ymgeisydd ac unrhyw olynwyr â theitl. Cofrestrir y pridiant hwn ar y gofrestr pridiannau tir lleol ac, wedi hynny, gyda'r Gofrestrfa Tir.</p> <p>Ar gyfer benthyciadau dros £5,000, cyflwynir Pridiant Cyfreithiol gyda'r Gofrestrfa Tir a fydd yn rhwymo'r ymgeisydd ac unrhyw olynnydd â theitl. Cofrestrir y pridiant hwn ar y gofrestr pridiannau tir lleol ac, wedi hynny, gyda'r Gofrestrfa Tir.</p>
<p>Uchafswm</p>	<p>£15,000 yn cynnwys TAW (gyda'r gallu yn ôl disgrisiwn i gynyddu hyn mewn amgylchiadau eithriadol i'w hystyried gan y Panel Grantiau)</p>
<p>Ffioedd/Taliadau'r Benthyciad</p>	<p>Ni chodir ffi weinyddu ar gyfer y benthyciad hwn.</p>

BENTHYCIAD TROI TAI'N GARTREFI (EIDDO GWAG)**Diben/prif ddeilliannau**

Mae Troi Tai'n Gartrefi yn fenter gan Lywodraeth Cymru a ddyluniwyd i alluogi cartrefi gwag (sydd wedi bod yn wag ers o leiaf 6 mis) i gael eu defnyddio unwaith eto, i'w gwerthu neu ei rentu.

Gellir defnyddio'r cyllid ar gyfer:

- benthyciadau er mwyn defnyddio eiddo unwaith eto, i'w werthu – byddai gan y benthyciadau hyn uchafswm o 2 flynedd o gyfnod ad-dalu
- benthyciadau er mwyn defnyddio eiddo unwaith eto i'w rentu – byddai gan y benthyciadau hyn uchafswm o 5 mlynedd o gyfnod ad-dalu

Meini Prawf Cymhwysra (ymgeisydd)

Gellir cynnig benthyciadau i unigolion (disgwylir 3 mis o slipiau cyflog), elusennau (cyfrifon 3 blynedd), cwmnïau/busnesau (cyfrifon 3 blynedd).

Nid yw'r benthyciadau ar gael i bobl sydd am adnewyddu eiddo a byw ynddo fel eu prif gartref (gweler Benthyciadau Gwella Cartrefi).

Meini Prawf Cymhwysra (gwaith)

Gwaith sy'n angenrheidiol i adnewyddu a gwella eiddo sengl neu drawsnewid eiddo gwag yn nifer o unedau, fel eu bod yn addas i'w defnyddio fel llety preswyl.

Bydd y cyllid ar gael cyn i'r gwaith ddechrau, gan roi cyfalaf gweithio i'r perchenogion.

Telerau ad-dalu

Bydd hyn yn ddibynnol ar yr hyn y bwriedir ei wneud gyda'r eiddo wedi cwblhau'r gwaith.

- Os yw un eiddo sengl yn cael ei adnewyddu, a'r bwriad yw ei werthu, rhaid ad-dalu'r benthyciad adeg gwerthu'r eiddo neu hyd at ddwy flynedd o ddyddiad cymeradwyo'r benthyciad, pa un bynnag sydd gynharaf.
- Os yw eiddo'n cael ei drawsnewid yn nifer o unedau, a'r bwriad yw eu gwerthu wedi cwblhau'r gwaith, disgwylir ad-dalu'r benthyciad adeg gwerthu'r uned gyntaf, neu mewn dwy flynedd, pa bynnag sydd gynharaf. Fodd bynnag, byddwn yn ymdrechu i drefnu amserlen ad-dalu trwy gytundeb rhwng y ddwy ochr.
- Os mai'r bwriad yw cynnig yr eiddo/unedau fel llety i'w osod, rhaid ad-dalu'r benthyciad o fewn 3 blynedd i'r dyddiad y cymeradwywyd y benthyciad.
- Gellir ad-dalu'r holl fenthyciadau yn gynharach os yw'r ymgeisydd yn dymuno gwneud hynny.

Nid oes llog ar y benthyciadau ar yr amod nad oes unrhyw ddiffygdlu ar y benthyciad.

- Lle mae angen talu unrhyw swm, ond nid yw'n cael ei ad-dalu yn unol ag amodau'r benthyciad, ystyrir hyn yn achos o dorri amodau. Mewn achosion o'r fath, gallai Cyngor Sir Ceredigion fynnu ad-daliad o'r benthyciad ar unwaith, a chodir llog o 5% yn uwch na chyfradd sylfaenol Banc Lloegr.

<p>Amodau</p>	<p>Caiff y benthyciadau eu gwarantu fel pridiant cyntaf neu ail bridiant yn erbyn Teitl y Gofrestrfa Tir.</p> <p>Gellir cynnig benthyciadau ar gyfer eiddo sydd wedi bod yn wag ers chwe mis neu fwy.</p> <p>Ni all unrhyw fenthyciad a gynigir, wedi ystyried unrhyw forgais presennol fod yn fwy na'r cyfraddau Benthyciad mewn cymhariaeth â Gwerth.</p> <p>Benthyciad hyd at £25,000 – 80% Benthyciad mewn cymhariaeth â Gwerth</p> <p>Benthyciad £25,001 – £100,000 – 75% Benthyciad mewn cymhariaeth â Gwerth</p> <p>Benthyciad £100,001 – £250,000 - 70% Benthyciad mewn cymhariaeth â Gwerth</p> <p>Gall y Cyngor ystyried mewn rhai achosion ddefnyddio eiddo arall fel gwarant ar gyfer y benthyciad.</p> <p>Rhaid i'r ymgeisydd wneud y gwaith trawsnewid/atgyweirio o fewn cyfnod penodol o amser.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rhaid marchnata bod yr eiddo/unedau ar werth o fewn cyfnod rhesymol ar ôl cwblhau'r gwaith (12 wythnos). Os yw'r eiddo/unedau ar gael i'w rhentu ac nid yw unrhyw un yn byw ynddynt o fewn y cyfnod hwn o amser, efallai y bydd yn rhaid ad-dalu'r benthyciad. • Rhaid ad-dalu'r benthyciad naill ai ar y dyddiad a nodwyd yng nghytundeb y benthyciad neu cyn y dyddiad hwnnw. <p>Rhaid i'r eiddo barhau wedi'i yswirio'n llawn yn erbyn colled neu ddifrod i'r gwerth adfer llawn.</p>
<p>Uchafswm</p>	<p><u>Eiddo gwerth y farchnad</u> Lleiafswm o £1,000 hyd at uchafswm o £25,000 yr uned.</p> <p><u>Eiddo rhent Lwfans Tai Lleol</u> Lleiafswm o £1,000 hyd at uchafswm o £35,000 yr uned. Bydd rhaid i'r landlord lunio cytundeb Hawliau Enwebu neu'r cynllun Prydles PRS.</p>
<p>Taliadau/Ffioedd y Benthyciad</p>	<p>Mae'r holl ffioedd yn ddarostyngedig i newid blynyddol yn unol â Pholisi Ffioedd a Thaliadau'r Cyngor. Mae'r ffioedd yn gywir adeg cymeradwyo'r Polisi yn Ionawr 2022</p> <p>Benthyciad hyd at £10,000 – ffi o £1035</p> <p>Benthyciad £10,001 – £35,000 – ffi o £1555</p> <p>Benthyciad dros £35,000 – ffi o £2278</p> <p>Bydd y ffioedd i landlordiaid yn cael eu hepgor os yw'r eiddo'n cael ei gynnig i'w rhentu ar y gyfradd Lwfans Tai Lleol am gyfnod cyfan y benthyciad, ac mae'r landlord yn rhentu'r eiddo i denantiaid sydd ar Gofrestr Tai Fforddiadwy'r Cyngor neu, fel arall, i denant a fyddai'n gymwys i fod ar y Gofrestr hon gan lunio Cytundeb Hawliau Enwebu.</p>

	<p>Gwasanaeth Goruchwylio</p> <p>Gall yr Awdurdod Lleol ddarparu gwasanaeth goruchwylio ar gyfer gwaith adeiladu i sicrhau cysondeb yn safonau'r saernïaeth a sicrhau bod y gwaith yn cael ei gwblhau mewn da bryd. Bydd hyn yn cynnwys mesur yr eiddo i lunio cynllun gwaith, gan gynnwys darluniau lle y bo angen, cael dyfynbrisiau am y gwaith, gan gynnwys offer arbenigol, a datrys unrhyw faterion wrth iddynt godi. Gall yr ymgeisydd ddewis y gwasanaeth hwn os yw'n dymuno gwneud hynny, am dâl o 10% neu mae rhwydd hynnt i'r ymgeisydd ddewis ei gontractwyr ei hun i wneud y gwaith. Yn yr amgylchiadau hyn, ni fydd yr awdurdod lleol yn atebol am ansawdd y saernïaeth nac yn dilyn i fyny ynghylch diffygion wedi i'r gwaith gael ei gwblhau.</p> <p>Nid yw'r ffioedd adeiladu/cynllunio na ffioedd gwerthuso RICS (os ydynt yn ofynnol) wedi eu cynnwys a dylai'r ymgeisydd eu talu.</p>
--	--

CYMORTH ATEGOL GYDAG IECHYD A THAI	
<p>Diben/prif ddeilliannau</p>	<p>Mae'r cymorth hwn ar gael yn ôl disgrisiwn i alluogi pobl i fyw'n annibynnol, lle nad yw'r cynnyrch grant a benthyciadau eraill yn cwmpasu'r costau oherwydd cyfyngiadau'r meini prawf.</p> <p>Mae'r cymorth ariannol yn dibynnu ar argaeledd ffrydiau cyllid priodol fel y Gronfa Gofal Integredig.</p> <p>Mae enghreifftiau o'r eitemau cymwys yn cynnwys;</p> <ul style="list-style-type: none"> - clirio eiddo mewn achosion lle mae llwyth o bethau wedi cael eu storio - llety dros dro i hwyluso'r gwaith - cysylltu gwasanaethau - materion iechyd y cyhoedd eraill <p>Cynigir y cyllid hwn yn ôl disgrisiwn y Rheolwr Tîm yn unig</p> <p>Sylwch: Nid yw'r cyllid yn gymorth grant ond yn gymorth ariannol a ddarperir am y cyfnod y mae'r derbynnydd yn byw yn yr eiddo ac yn ad-daladwy pan gaiff yr eiddo ei werthu/ei drosglwyddo</p>
<p>Meini Prawf Cymhwystra (ymgeisydd)</p>	<p>Cleientiaid hyglwyf na allant gael mynediad at unrhyw ffynonellau eraill o gyllid.</p>

Meini Prawf Cymhwysra (gwaith)	<p>Gwaith sy'n angenrheidiol ar gyfer iechyd/diogelwch y meddiannwr neu bersonau eraill sy'n agos at y diffyg a ddarganfuwyd, lle nad oes unrhyw gynnyrch grant neu fenthyciad arall yn gallu cynorthwyo.</p> <p>Bydd swyddogion o'r awdurdod lleol yn ymweld â'r eiddo i bennu'r gwaith sy'n gymwys ac yn trafod pob achos gyda'r Rheolwr Tîm.</p>
Amodau	<p>Cyflwynir Pridiannau Tir Lleol neu Bridiant Cyfreithiol gyda'r Gofrestrfa Tir a bydd yn daladwy adeg gwerthu neu drosglwyddo'r eiddo, am ba bynnag rheswm, ar ba bynnag adeg.</p>
Uchafswm	<p>Yn amodol ar y cyllid sydd ar gael.</p>

Benthyciadau Awdurdod Lleol

Pwerau i ddyfarnu benthyciadau

Mae Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio (Cymorth Tai) (Cymru a Lloegr) 2002 yn caniatáu i Awdurdodau Lleol lunio polisïau cyllido i fynd i'r afael ag anghenion lleol penodol a blaenoriaethau strategol wrth wella amodau byw. Rhaid i bolisi fod yn ei le/wedi'i fabwysiadu cyn y gellir rhoi unrhyw gymorth.

Gellir darparu cymorth mewn unrhyw ffurf a gall fod yn ddiamod neu'n ddarostyngedig i amodau, gan gynnwys amodau ynghylch ad-dalu'r cymorth neu ei werth (yn gyfan gwbl neu'n rhannol), neu wneud cyfraniad tuag at y gwaith â chymorth (fel y nodir mewn polisi lleol).

Yn ogystal, creodd Deddf Llywodraeth Leol 2000 bŵer yn ôl disgrisiwn y cyfeirir ato fel 'y pŵer llesiant' sy'n galluogi Awdurdodau Lleol i wneud unrhyw beth y maent yn ei ystyried sy'n debygol o hyrwyddo neu wella llesiant economaidd, cymdeithasol neu amgylcheddol eu hardal a/neu'r bobl ynddi, ar yr amod nad ydynt yn cael eu cyfyngu rhag gwneud hynny gan ddeddfwriaeth arall.

O ganlyniad, mae natur eang Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio (Cymorth Tai) (Cymru a Lloegr) 2002 a'r pwerau 'llesiant' cyffredinol sydd wedi'u cynnwys yn Neddf Llywodraeth Leol 2000, yn golygu y bydd Awdurdodau Lleol yn gallu darparu cymorth ariannol trwy'r Cynlluniau Benthyciadau i'r ystod lawn o ymgeiswyr, a gallant atodi unrhyw amodau neu delerau y maent yn eu hystyried yn briodol o dan yr amgylchiadau.

Mae rhagor o wybodaeth, gan gynnwys cymhwysra ar gael yn y Polisi Cymorth Ariannol Benthyciadau a Grantiau Tai fel y cytunwyd gan y Cabinet ar 8 Mai 2018.

Yr Awdurdod Ymddygiad Ariannol (FCA)

Mae'r FCA yn rheoleiddio darparu morgaeisi ac ymddygiad partïon sy'n ymwneud â gweithgaredd morgais rheoledig. Mae Awdurdodau Lleol wedi'u heithrio rhag yr angen i gael caniatâd FCA ar gyfer y rhan fwyaf o weithgareddau credyd defnyddwyr, ond efallai y bydd angen caniatâd arnynt o hyd ar gyfer rhai mathau o fenthyca.

Mae gwarantu 'morgais tir' dros yr eiddo, naill ai trwy bridiant cyfreithiol sydd wedi'i gofrestru gyda'r Gofrestrfa Tir Ddosbarthol neu bridiant tir lleol (h.y. morgais rheoledig) yn rhoi rheoleiddio'r gwasanaeth o dan Ddeddf Gwasanaethau Ariannol a Marchnad 2000.

Fodd bynnag, o dan Orchymyn Deddf Gwasanaethau Ariannol a Marchnad 2000 (eithriad) (Diwygio) (Rhif 2) 2003 mae Awdurdodau Tai Lleol sy'n cynnig morgaeisi wedi'u heithrio o drefn reoleiddio'r FCA ar y sail bod gwasanaeth o ansawdd tebyg yn cael ei ddarparu i'r cleient.

Er mwyn sicrhau bod Awdurdodau Tai Lleol yn gallu bodloni'r gofyniad i ddarparu gwasanaeth cymharol, dylai'r Awdurdod Lleol geisio dilyn Cylchlythyr 20/02 (Canllawiau Adnewyddu) Cynulliad Cenedlaethol Cymru a'r Canllawiau Gwerthu Morgaeisi ar gyfer Awdurdodau Lleol a Chymdeithasau Tai 2000.

Gwerthu o bell

Pan fydd ALI yn darparu benthyciad/morgais heb unrhyw gyswllt wyneb yn wyneb â'r cwsmer ar unrhyw adeg, mae hyn yn cael ei ystyried yn 'werthu o bell' ac mae gwybodaeth a rheoliadau pellach yn berthnasol *fel y nodir yn y Gyfarwyddeb Marchnata o Bell ac a ymgorfforir yn neddfwriaeth y DU trwy Reoliadau Gwasanaethau Ariannol (Marchnata o Bell) 2004.*

Er mwyn sicrhau nad yw hyn yn berthnasol, rhaid i'r ALI gael cyfarfod wyneb yn wyneb â'r cwsmer i drafod y benthyciad/morgais.

Safonau Gweinyddu Morgaeisi

1. Rhaid cynnal busnes benthycia mewn ffordd onest a chyfrifol, gyda gofal a sgil dyladwy.
  - a. Dylai fod gan ALIau bolisi ar waith sy'n nodi meini prawf cymhwysra a chynhyrchu dogfen sy'n dangos hyn yn glir ar gyfer cwsmeriaid.
  - b. Rhaid i aelod o staff hyfforddedig ymgymryd â'r weithdrefn fenthycia.
  - c. Rhaid i ddulliau cyfweld beidio â gadael cwsmeriaid yn teimlo dan bwysau i gymryd morgais i ariannu gwaith gwella cartrefi.
  - d. Rhaid i weithdrefnau benthycia beidio ag arwain at unrhyw driniaeth annheg i gwsmeriaid.
  - e. Rhaid i weithdrefnau benthycia beidio ag arwain at unrhyw wrthdaro dyletswydd â chwsmeriaid.
  - f. Cyn rhoi unrhyw gymorth rhaid i'r ALI fodloni ei hun fod yr unigolyn wedi derbyn cyngor neu wybodaeth briodol am faint a natur unrhyw rwymedigaeth (ariannol neu fel arall) y bydd yn ei chymryd arno.
2. Rhaid i weithdrefnau benthycia gydnabod buddiannau'r cwsmer a'i drin yn deg.
  - a. Dylid rhoi gwybodaeth glir am delerau'r benthyciad ymlaen llaw.
  - b. Dylid rhoi amser i gwsmeriaid ystyried a yw'r cynnyrch hwn yn iawn iddyn nhw, cyn llofnodi dogfennau.
  - c. Rhaid i'r ALI fodloni ei hun fod cwsmeriaid yn hollol ymwybodol o unrhyw ymrwymiad ariannol y maent yn ymrwymo iddo

3. Rhaid i bob cyswllt a chyfathrebu â chwsmeriaid fod yn glir, yn deg a heb fod yn gamarweiniol.
  - a. Mae'r cyswllt yn cynnwys cyswllt llafar ac ysgrifenedig, galwadau ffôn, cyswllt wyneb yn wyneb a gohebiaeth (llythyrau, e-byst).
  - b. Dylai'r cwsmer gael gwybodaeth ysgrifenedig am y cynnyrch sy'n cael ei gynnig (dogfen ganllaw). Dylai hyn gynnwys; pwy sy'n darparu'r benthyciad/morgais; ffioedd; polisi ad-daliadau; gweithdrefn gwyno (gwybodaeth ragnodedig).
  - c. Dylid rhoi dogfen ganllaw yn gynnar/cyswllt cyntaf.
  - d. Yn cynnwys argaeledd y benthyciad neu gynhyrchion eraill sydd ar gael trwy'r rhoddwr benthyciad a allai fod yn addas.
  - e. Wrth gynnig benthyciad/morgais, dylid rhoi Dogfen Cynnig Morgais i'r cwsmer. Dylai hyn gynnwys; enw'r cwsmer; y dyddiad y cafodd ei gynhyrchu a pha mor hir y mae'r cynnig yn ddilys; sut i'w dderbyn; pa gymorth a roddwyd; ffioedd sy'n berthnasol; swm y morgais; ad-daliadau; gwerth eiddo er diogelwch; cyfradd llog; telerau/risgiau gwaredu; hyd y morgais; cyfanswm cost y morgais; manylion cyswllt (gwybodaeth ragnodedig)

4. Rhaid cymryd gofal rhesymol i sicrhau bod unrhyw forgais a gynigir i'r cwsmer yn addas ar eu cyfer, yn seiliedig ar eu hanghenion a'u hamgylchiadau.
  - a. Rhaid i'r ALI gymryd camau rhesymol i gael gan gwsmeriaid yr holl wybodaeth sy'n angenrheidiol i asesu a yw'r benthyciad yn addas, e.e. capasiti perchnogaeth (personol/busnes ac ati), dyled arall wedi'i gwarantu, sefyllfa ariannol yr ymgeisydd ac ati.
    - i. Gall cwsmer fforddio cymryd y benthyciad/morgais, ystyried incwm/gwariant a newidiadau tebygol yn y dyfodol
    - ii. Mae benthyciad/morgais yn ateb anghenion ac amgylchiadau cwsmeriaid
    - iii. Mae'r cwsmer yn bodloni'r gofynion cymhwysra
    - iv. Ar gyfer Benthyciad Oes, anghenion a chynlluniau cwsmeriaid yn y dyfodol e.e. symud, neu ei ddymuniadau ar gyfer yr ystâd.

Cyfeiriwch at Gylchlythyr 20/02 (Canllawiau Adnewyddu) Cynulliad Cenedlaethol Cymru a'r Canllawiau Gwerthu Morgeisi ar gyfer Awdurdodau Lleol a Chymdeithasau Tai 2000 i gael mwy o wybodaeth.

Cymorth Gwladwriaethol

Dim ond ar gyfer benthyciadau landlordiaid y dylid ystyried Cymorth Gwladwriaethol. Y trothwyon de minimis presennol yw EUR 200,000 (tua £163,500) dros gyfnod o dair blynedd. Nid y gydran cymorth yw'r benthyciad ei hun (y mae'n rhaid ei ad-dalu) ond y fantais a roddir i'r benthyciwr trwy beidio â gorfod talu llog ar y benthyciad. O ganlyniad, byddai swm y cymorth ar gyfer pob trafodiad yn cael ei gyfrif fel gwerth presennol y llog y byddai rhoddwr benthyciad masnachol yn ei godi. Ar yr amod nad yw'r ffigur hwnnw, ynghyd â swm unrhyw gymorth gwladwriaethol arall a dderbynnir gan y benthyciwr yn y tair blynedd cyn i'r cymorth gael ei roi, yn fwy na 200,000 Ewro/£163,500 o bob ffynhonnell cymorth sector cyhoeddus, gall y rheolau

de minimis fod yn berthnasol. Mae budd benthyciad o'r fath o dan y cynlluniau hyn ymhell islaw'r trothwy presennol.

Dylid rhoi datganiad o oblygiadau cymorth gwladwriaethol i ymgeiswyr sy'n landlordiaid/datblygwyr.

Cynhyrchion Benthyciad Presennol

Gellir addasu'r weithdrefn hon i gynnwys ffynonellau benthyciadau newydd pe bai'r Awdurdod Lleol mewn sefyllfa i'w cynnig.

Mae'r cynhyrchion presennol yn cynnwys:

- Cymorth Atgyweiriadau Brys
- Benthyciad Gwella Cartrefi
- Benthyciad Eiddo Gwag Troi Tai'n Gartrefi
- Benthyciad Oes

Camau yn y broses

	Cymorth Atgyweiriadau Brys	Benthyciad Oes	Benthyciad Gwella Cartrefi	Benthyciad Troi Tai'n Gartrefi	Benthyciad Canol Trefi (ddim ar ddael)
Derbyn ymholiad.					
Anfon llythyr neu ebost cychwynnol gan gynnwys amodau/gwybodaeth. (Dogfen ganllaw)	X		X	X	
Ymweld ag eiddo i benderfynu ar y gwaith a sgwrsio am y benthyciad wyneb yn wyneb. Dylid trafod gyda'r ymgeisydd i gadarnhau pryd y gellir ad-dalu'r cyllid. Esbonio'r broses o wneud cais a sicrhau'r taliad. Cadarnhau perchnogaeth.	X	X	X	X	
Cynnal System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai (HHSRS) yn yr annedd i nodi peryglon Categori 1	X	X			
Rhestr o'r gwaith i roi sylw i'r peryglon Categori 1 mewn annedd. Cael dyfynbrisiau gan ddefnyddio Fframwaith Mân Waith Cynghorau.	X	X			
Llenwi'r ffurflen gais gyda'r ymgeisydd	X	X			
Derbyn cais					
Gwirio bod y gwaith arfaethedig yn cyfateb â'r dibenion	X	X	X	X	
Gwirio cais ¹ (swyddog cyntaf) (cyfeirio at gamau asesu ariannol)		X	X	X	
Gwirio cais ⁸ (ail swyddog) (cyfeirio at gamau asesu ariannol)	X	X	X	X	
Dylid cadarnhau statws perchnogaeth gyda Theitl y Gofrestrfa Tir a rhoi ystyriaeth i unrhyw bridiannau eraill (morgeisi) a warentir ar yr annedd.	X	X	X	X	
Ceisiadau cwmni i'w cyfeirio at Gyllid i'w hasesu.			X	X	
Gwirio bod yswiriant eiddo yn ei le			X	X	
Cymeradwyo'r Benthyciad.	X ⁹	X ²	X	X	
Llunio Dogfen Pridiant Cyfreithiol		X	X	X	
Llunio Dogfen cytundeb benthyciad			X	X	
Dogfennau ¹⁰ i'w hanfon at yr ymgeisydd, gyda llythyr eglurhaol. Annog yr ymgeisydd i geisio cyngor annibynnol. Bydd angen i drydydd parti fod yn dyst i lofnodi dogfennau.		X	X	X	
Cael cytundeb wedi'i lofnodi gan Reolwyr Corfforaethol Tai a Chyllid		X	X	X	

⁸ Gwirio perchnogaeth, costau gwaith, asesiad ariannol, ffurflenni adnabod, hyfywedd/diwydrwydd dyladwy, opsiynau diogelwch, dyledion gyda CSC, y ffi a dderbyniwyd. Gweler y camau asesu ariannol am wybodaeth bellach.

⁹ Dogfen gymeradwyo i gynnwys amodau a chyfeiriad at y gymeradwyaeth yn ddarostyngedig i bridiannau'n cael eu gwarantu.

¹⁰ Dogfen Cynnig Morgais, Cytundeb Benthyciad, Pridiant Cyfreithiol, Debyd Uniongyrchol

Dogfennau a ddychwelwyd ¹¹ i'w hanfon at yr Adran Gyfreithiol i'w llofnodi/selio ar ran y Cyngor a chofrestru pridiannau. Pan fydd hwn yn ei le, dychwelyd un copi i'r ymgeisydd i'w gadw'n ddiogel.		X	X	X	
Cyfarwyddo contractwr a gwirio gwaith ar ôl ei gwblhau cyn talu.	X	X	X ¹²		
Cofrestru costau gyda Phriddiannau Tir Lleol	X	X ¹³			
Taliad i'w anfon at Gyllid. Copïau o ddogfennau i'w cadw mewn ffolder a rennir. Bydd Cyllid yn monitro ad-daliadau ac ati.	X	X	X	X	

SYLWCH: Dylai benthyciadau dros £100,000 fod yn ddarostyngedig i brotocol asesu'r Panel, gafn gynnwys mewnbwn gan Reolwyr Corfforaethol Tai a Chyllid a swyddogion asesu yn y ddau wasanaeth.

Camau asesu ariannol

Er mwyn lleihau'r risg a chynnal diwydrwydd dyladwy wrth asesu ceisiadau am gyllid benthyciad, mae dull fesul cam at asesiad ariannol yn cael ei ddilyn yn unol â'r isod.

Cais perchen-feddiannwr – Cyfanswm benthyciad hyd at £25,000	
Benthyciad Gwella Cartrefi	
Ffurflen fforddiadwyedd	Gwirio yn erbyn cyfriflenni banc a slipiau cyflog a ddarperir i sicrhau y gellir talu'r taliadau benthyciad ychwanegol yn gyffyrddus. (Benthyca cyfrifol) Os na, ystyried newid swm y benthyciad, yr amserlen ad-dalu neu ariannu amgen.
Benthyciad mewn cymhariaeth â Gwerth	Uchafswm o 80% (gan ddefnyddio gwerth presennol a chyfrif am forgais/benthyciad gwarantiedig arall)
Diogelwch	Y taliad cyntaf neu'r ail daliad ar eiddo sy'n cael ei adnewyddu
Yswiriant	Gwirio bod yswiriant tŷ yn ei le, yn erbyn colled neu ddifrod, i werth adfer llawn
Gwiriad dyled	Cynnal gwiriad dyled gyda dyledwyr a threth y cyngor mewn perthynas ag ymgeisydd ac eiddo. Rhaid talu dyledion cyn cymeradwyo.
Talu arian	Ar anfoneb, ar ôl cwblhau'r gwaith, fesul cam os oes angen
Ad-daliad	Yn fisol o leiaf £50/mis dros 10 mlynedd ar y mwyaf

¹¹ Pridiant Gyfreithiol, Cytundeb Benthyciad, Teitl Cofrestrfa Tir, ffurflen ID1, Cytundeb cwmni morgeisi/gweithred blaenoriaeth, dogfen cytundeb Rheolwr. Gwasanaethau cyfreithiol i gofrestru pridiant Cofrestrfa Tir a Thŷ'r Cwmnïau, os yn berthnasol.

¹² Dylid cyfarwyddo contractwr ar gyfer Benthyciad Gwella Cartrefi dim ond os yw'r Gwasanaeth Goruchwylio yn cael ei ddefnyddio.

¹³ Lle mae'r costau o dan £5000

Landlord Unigol – Cyfanswm benthyciad hyd at £25,000**Gwella Cartrefi, Troi Tai'n Gartrefi**

Ffurflen fforddiadwyedd	<p>Benthyciad Gwella Cartrefi</p> <p>Gwrio yn erbyn cyfriflenni banc a slipiau cyflog a ddarperir i sicrhau y gellir talu'r taliadau benthyciad ychwanegol yn gyffyrddus. (Benthyca cyfrifol)</p> <p>Os na, ystyried newid swm y benthyciad, yr amserlen ad-dalu neu ariannu amgen.</p> <p>Benthyciad Eiddo Gwag Troi Tai'n Gartrefi Gwiriad ecwiti</p> <p>Y gallu i gyflawni'r cynllun</p>
Benthyciad mewn cymhariaeth â Gwerth	Uchafswm o 80% (gan ddefnyddio gwerth presennol a chyfrif am forgais/benthyciad gwarantedig arall)
Diogelwch	Pridiant cyntaf neu'r ail bridiant ar eiddo sy'n cael ei adnewyddu neu eiddo arall lle mae'r berchnogaeth yr un peth.
Yswiriant	Gwrio bod yswiriant eiddo yn ei le, yn erbyn colled neu ddifrod, i'r gwerth adfer llawn
Gwiriad dyled	Cynnal gwiriad dyled gyda dyledwyr a threth y cyngor mewn perthynas ag ymgeisydd ac eiddo. Rhaid talu dyledion cyn cymeradwyo.
Talu arian	<p>Benthyciad Gwella Cartrefi</p> <p>Ar anfoneb, ar ôl cwblhau'r gwaith, fesul cam os oes angen</p> <p>Benthyciad Eiddo Gwag Troi Tai'n Gartrefi</p> <p>Ymlaen llaw ar ôl sicrhau benthyciad</p>
Ad-daliad	<p>Benthyciad Gwella Cartrefi</p> <p>Yn fisol o leiaf £100/mis dros 5 mlynedd ar y mwyaf</p> <p>Benthyciad Eiddo Gwag Tro Tai'n Gartrefi</p> <p>Cyfundaliad ar ddiwedd y tymor (2 flynedd gwerthu, 5 mlynedd rhentu)</p> <p>Neu ar ôl gwerthu os yw'n gynharach</p>

Unigolyn/Landlord – Swm benthyciad £25,001 – £100,000	
Troi Tai'n Gartrefi	
Fforddiadwyedd	Benthyciad Eiddo Gwag Troi Tai'n Gartrefi Gwiriad ecwiti Y gallu i gwblhau'r cynllun
Benthyciad mewn cymhariaeth â Gwerth	Uchafswm o 75% (gan ddefnyddio gwerth presennol a chyfrif am forgais/benthyciad gwarantedig arall)
Diogelwch	Pridiant cyntaf neu'r ail bridiant ar eiddo sy'n cael ei adnewyddu neu eiddo arall lle mae'r berchnogaeth yr un peth.
Yswiriant	Gwirio bod yswiriant eiddo yn ei le, yn erbyn colled neu ddifrod, i'r gwerth adfer llawn
Gwiriad dyled	Cynnal gwiriad dyled gyda dyledwyr a threth y cyngor mewn perthynas ag ymgeisydd ac eiddo. Rhaid talu dyledion cyn eu cymeradwyo.
Talu arian	Benthyciad Eiddo Gwag Troi Tai'n Gartrefi Ymlaen llaw ar ôl sicrhau benthyciad, ond ei ryddhau fesul cam/cyfran ynghyd â chynnydd
Ad-daliad	Benthyciad Eiddo Gwag Troi Tai'n Gartrefi Cyfandaliad ar ddiwedd y tymor (2 flynedd gwerthu, 5 mlynedd rhentu) Neu ar ôl gwerthu os yw'n gynharach

Unigolyn/Landlord – Swm benthyciad £100,001 – £250,000	
Troi Tai'n Gartrefi	
ASESIAD Y PANEL	
Fforddiadwyedd	Benthyciad Eiddo Gwag Troi Tai'n Gartrefi Gwiriad ecwiti Y gallu i gwblhau'r cynllun
Benthyciad mewn cymhariaeth â Gwerth	Uchafswm o 70% (gan ddefnyddio gwerth presennol a chyfrif am forgais/benthyciad gwarantedig arall)
Diogelwch	Pridiant cyntaf neu'r ail bridiant ar eiddo sy'n cael ei adnewyddu neu eiddo arall lle mae'r berchnogaeth yr un peth.
Yswiriant	Gwirio bod yswiriant eiddo yn ei le, yn erbyn colled neu ddifrod, i'r gwerth adfer llawn
Gwiriad dyled	Cynnal gwiriad dyled gyda dyledwyr a threth y cyngor mewn perthynas ag ymgeisydd ac eiddo. Rhaid talu dyledion cyn eu cymeradwyo.
Talu arian	Benthyciad Eiddo Gwag Troi Tai'n Gartrefi

	Ymlaen llaw ar ôl sicrhau benthyciad, ond ei ryddhau fesul cam/cyfran ynghyd â chynnydd
Ad-daliad	Benthyciad Eiddo Gwag Troi Tai'n Gartrefi Cyfandaliad ar ddiwedd y tymor (2 flynedd gwerthu, 5 mlynedd rhentu) Neu ar ôl gwerthu os yw'n gynharach Mae'r gallu i ofyn am ad-daliadau fesul cam yn angenrheidiol

Cais Busnes/Cwmni – Cyfanswm benthyciad hyd at £25,000

Troi Tai'n Gartrefi

Cyfrifon	Cyllid i gynnal asesiad o'r busnes/cwmni i gynnwys adolygiad o'r ddau Ddatganiad o Gyfrifon blwyddyn lawn ddiweddaraf, i gynnwys cyfrif Elw a Cholled llawn a Mantolen. Bydd yr asesiad yn ceisio sicrhau bod y busnes yn gynaliadwy, bod ganddo'r gallu i ymgymryd â'r datblygiad arfaethedig, y gallu i wasanaethu'r benthyciad ac nid oes ganddo unrhyw faterion llif arian. Lle bo modd, bydd adroddiad Credyd Busnes Dun & Bradstreet hefyd yn cael ei ddefnyddio ar y cyd â'r Datganiad o Gyfrifon i werthuso cyflwr ariannol y busnes. Pan fydd busnes yn gwmni cyfyngedig cofrestredig bydd gwybodaeth sydd ar gael gan Dŷ'r Cwmnïau ac unrhyw ffynhonnell gyhoeddus arall hefyd yn rhan o'r asesiad.
Benthyciad mewn cymhariaeth â Gwerth	Uchafswm o 80% (gan ddefnyddio gwerth presennol a chyfrif am forgais/benthyciad gwarantiedig arall)
Diogelwch	Pridiant cyntaf neu'r ail bridiant ar eiddo sy'n cael ei adnewyddu neu eiddo arall lle mae'r berchnogaeth yr un peth.
Yswiriant	Gwirio bod yswiriant eiddo yn ei le, yn erbyn colled neu ddifrod, i'r gwerth adfer llawn
Gwiriad dyled	Cynnal gwiriad dyled gyda dyledwyr a threth y cyngor mewn perthynas ag ymgeisydd ac eiddo. Rhaid talu dyledion cyn eu cymeradwyo.
Tŷ'r Cwmnïau	Pridiant wedi'i gofrestru yn erbyn endid busnes gyda Thŷ'r Cwmnïau
Talu arian	Benthyciad Eiddo Gwag Troi Tai'n Gartrefi Ymlaen llaw ar ôl sicrhau benthyciad
Ad-daliad	Cyfandaliad ar ddiwedd y tymor (2 flynedd gwerthu, 5 mlynedd rhentu) Neu ar ôl gwerthu os yw'n gynharach

Cais Busnes/Cwmni – Swm benthyciad £25,001 – £100,000	
Troi Tai'n Gartrefi	
Cyfrifon	<p>Cyllid i gynnal asesiad o'r busnes/cwmni i gynnwys adolygiad o'r ddau Ddatganiad o Gyfrifon blwyddyn lawn ddiweddaraf, i gynnwys cyfrif Elw a Cholled llawn a Mantolen. Bydd yr asesiad yn ceisio sicrhau bod y busnes yn gynaliadwy, bod ganddo'r gallu i ymgymryd â'r datblygiad arfaethedig, y gallu i wasanaethu'r benthyciad ac nid oes ganddo unrhyw faterion llif arian. Lle bo modd, bydd adroddiad Credyd Busnes Dun & Bradstreet hefyd yn cael ei ddefnyddio ar y cyd â'r Datganiad o Gyfrifon i werthuso iechyd ariannol y busnes.</p> <p>Pan fydd busnes yn gwmni cyfyngedig cofrestredig bydd gwybodaeth sydd ar gael gan Dŷ'r Cwmnïau ac unrhyw ffynhonnell gyhoeddus arall hefyd yn rhan o'r asesiad.</p>
Benthyciad mewn cymhariaeth â Gwerth	Uchafswm o 75% (gan ddefnyddio gwerth cyfredol a chyfrif am forgois/benthyciad gwarantedig arall)
Diogelwch	Pridiant cyntaf neu'r ail bridiant ar eiddo sy'n cael ei adnewyddu neu eiddo arall lle mae'r berchnogaeth yr un peth.
Yswiriant	Gwirio bod yswiriant eiddo yn ei le, yn erbyn colled neu ddifrod, i'r gwerth adfer llawn
Gwiriad dyled	Cynnal gwiriad dyled gyda dyledwyr a threth y cyngor mewn perthynas ag ymgeisydd ac eiddo. Rhaid talu dyledion cyn eu cymeradwyo.
Tŷ'r Cwmnïau	Pridiant wedi'i gofrestru yn erbyn endid busnes gyda Thŷ'r Cwmnïau
Talu arian	<p>Benthyciad Eiddo Gwag Troi Tai'n Gartrefi</p> <p>Ymlaen llaw ar ôl sicrhau benthyciad</p> <p>Taliadau fesul cam wrth i'r gwaith fynd yn ei flaen</p>
Ad-daliad	<p>Benthyciad Eiddo Gwag Troi Tai'n Gartrefi</p> <p>Cyfandaliad ar ddiwedd y tymor (2 flynedd gwerthu, 5 mlynedd rhentu)</p> <p>Neu ar ôl gwerthu os yw'n gynharach</p>

Cais Busnes/Cwmni – Swm benthyciad £100,001 – £250,000	
Troi Tai'n Gartrefi	
ASESIAD Y PANEL	
Cyfrifon	<p>Cyllid i gynnal asesiad o'r busnes/cwmni i gynnwys adolygiad o'r ddau Ddatganiad o Gyfrifon blwyddyn lawn ddiweddaraf, i gynnwys cyfrif Elw a Cholled llawn a Mantolen. Bydd yr asesiad yn ceisio sicrhau bod y busnes yn gynaliadwy, bod ganddo'r gallu i ymgymryd â'r datblygiad arfaethedig, y gallu i wasanaethu'r benthyciad ac nid oes ganddo unrhyw faterion llif arian. Lle bo modd, bydd adroddiad Credyd Busnes Dun & Bradstreet hefyd yn cael ei ddefnyddio ar y cyd â'r Datganiad o Gyfrifon i werthuso cyflwr ariannol y busnes.</p> <p>Pan fydd busnes yn gwmni cyfyngedig cofrestredig bydd gwybodaeth sydd ar gael gan Dŷ'r Cwmnïau ac unrhyw ffynhonnell gyhoeddus arall hefyd yn rhan o'r asesiad.</p>
Benthyciad mewn cymhariaeth â Gwerth	Uchafswm o 70% (gan ddefnyddio gwerth cyfredol a chyfrif am forgais/benthyciad gwarantedig arall)
Diogelwch	Pridiant cyntaf neu'r ail bridiant ar eiddo sy'n cael ei adnewyddu neu eiddo arall lle mae'r berchnogaeth yr un peth.
Yswiriant	Gwirio bod yswiriant eiddo yn ei le, yn erbyn colled neu ddifrod, i'r gwerth adfer llawn
Gwiriad dyled	Cynnal gwiriad dyled gyda dyledwyr a threth y cyngor mewn perthynas ag ymgeisydd ac eiddo. Rhaid talu dyledion cyn eu cymeradwyo.
Tŷ'r Cwmnïau	Pridiant wedi'i gofrestru yn erbyn endid busnes gyda Thŷ'r Cwmnïau
Talu arian	<p>Benthyciad Eiddo Gwag Troi Tai'n Gartrefi</p> <p>Ymlaen llaw ar ôl sicrhau benthyciad</p> <p>Taliadau fesul cam wrth i'r gwaith fynd yn ei flaen</p>
Ad-daliad	<p>Benthyciad Eiddo Gwag Troi Tai'n Gartrefi</p> <p>Benthyciad Eiddo Gwag Troi Tai'n Gartrefi</p> <p>Cyfundaliad ar ddiwedd y tymor (2 flynedd gwerthu, 5 mlynedd rhentu)</p> <p>Neu ar ôl gwerthu os yw'n gynharach</p> <p>Mae'r gallu i ofyn am ad-daliadau fesul cam yn angenrheidiol</p>

Er mwyn lliniaru'r risg yn erbyn peidio ag ad-dalu/diffygdalu ymhellach, mae byffer i'w gynnal o £100,000 ar draws cronfeydd benthyciadau, o'r cyllid grant gwreiddiol.

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

This **Integrated Impact Assessment tool** incorporates the principles of the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 and the Sustainable Development Principles, the Equality Act 2010 and the Welsh Language Measure 2011 (Welsh Language Standards requirements) and Risk Management in order to inform effective decision making and ensuring compliance with respective legislation.

1. PROPOSAL DETAILS: (Policy/Change Objective/Budget saving)

Proposal Title	Housing Grants and Loans Financial Assistance Policy				
Service Area	Housing	Corporate Lead Officer	Donna Pritchard	Strategic Director	Caroline Lewis
Name of Officer completing the IIA	Alwen Edwards	E-mail	Alwen.Edwards@ceredigion.gov.uk	Phone no	01545 572183

Please give a brief description of the purpose of the proposal

This Policy includes the details for the Grants and Loans delivered by the Housing Service. These include external and internal funded grant and loans assistance and the conditions that apply to each. We are seeking to update the policy to include additional details on the loans and in line with the Welsh Government requirement to remove the Test of Financial Resources for small and medium sized grants. By removing the Test of Financial Resources this may have an impact on the number of clients eligible for the grant.

Who will be directly affected by this proposal? (e.g. The general public, specific sections of the public such as youth groups, carers, road users, people using country parks, people on benefits, staff members or those who fall under the protected characteristics groups as defined by the Equality Act and for whom the authority must have due regard).

This will directly affect the general public who require disabled adaptations in order for them to remain living independently in their own homes.

VERSION CONTROL: The IIA should be used at the earliest stages of decision making, and then honed and refined throughout the decision making process. It is important to keep a record of this process so that we can demonstrate how we have considered and built in sustainable development, Welsh language and equality considerations wherever possible.

Author	Decision making stage	Version number	Date considered	Brief description of any amendments made following consideration
Alwen Edwards	Overview and Scrutiny	1	16/12/2021	<i>This will demonstrate how we have considered and built in sustainable development throughout the evolution of a proposal. Have you considered and applied the sustainable development principle and Well-being Goals?</i>

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

COUNCIL STRATEGIC OBJECTIVES: Which of the Council's Strategic Objectives does the proposal address and how?	
Boosting the Economy	The Policy will have a positive impact on the local construction industry providing job opportunities due to the potential increase in the number of residents eligible for housing adaptations. Contractors from the CCC Minor Works Framework currently deliver housing adaptations and there is a potential for additional adaptations to be approved and undertaken. In addition to this with elderly clients living in their own homes there will be an increase in the reliance on local carers calling several times a day – local employment.
Investing in People's Future	The Policy will provide the opportunity for disabled and elderly residents to remain living within their homes through timely adaptations enabling them to live within their communities and with their families enhancing their health and wellbeing.
Enabling Individual and Family Resilience	By providing disabled adaptations to elderly and disabled clients, this enables clients to remain living independently within their homes and communities and with their families for longer.
Promoting Environmental and Community Resilience	By providing disabled adaptations to elderly and disabled clients, this enables clients to remain living independently within their homes and continue to be a part of their community. In building extensions and undertaking other adaptations within the home, the latest Building Regulations are adhered to ensuring that energy efficiency measures are installed within the structures. Local contractors who are on the CCC Minor Works Framework are used to deliver the works with the use of local Building Merchants reducing travel costs.

NOTE: As you complete this tool you will be asked for **evidence to support your views**. These need to include your baseline position, measures and studies that have informed your thinking and the judgement you are making. It should allow you to identify whether any changes resulting from the implementation of the recommendation will have a positive or negative effect. Data sources include for example:

- *Quantitative data - data that provides numerical information, e.g. population figures, number of users/non-users*
- *Qualitative data – data that furnishes evidence of people's perception/views of the service/policy, e.g. analysis of complaints, outcomes of focus groups, surveys*
- *Local population data from the census figures (such as Ceredigion Welsh language Profile and Ceredigion Demographic Equality data)*
- *National Household survey data*
- *Service User data*
- *Feedback from consultation and engagement campaigns*
- *Recommendations from Scrutiny*

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

- *Comparisons with similar policies in other authorities*
- *Academic publications, research reports, consultants' reports, and reports on any consultation with e.g. trade unions or the voluntary and community sectors, 'Is Wales Fairer' document.*
- *Welsh Language skills data for Council staff*

2. SUSTAINABLE DEVELOPMENT PRINCIPLES: How has your proposal embedded and prioritised the five sustainable development principles, as outlined in the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015, in its development?

Sustainable Development Principle	Does the proposal demonstrate you have met this principle? If yes, describe how. If not, explain why.	What evidence do you have to support this view?	What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to the principle?
Long Term Balancing short term need with long term and planning for the future.	<p>The Policy will be amended on a regular basis depending on changes in law, guidance and local circumstances.</p> <p>The removal of the Test of Financial Resources (TFR) for small and medium size grants will result in an increase of clients eligible for adaptations and these clients will remain living independently in their own homes reducing the need for them to move into hospital/care homes. This will reduce the need to expand the capacity of both establishments.</p>	<p>In the 4 years pre-Covid (i.e. 2016-17 to 2019-20) on average 115 DFG adaptations were delivered annually. Of these, on average 16 clients annually were as a result of hospital discharge.</p> <p>There are no figures available to demonstrate the number of clients who were not eligible due to having a high contribution on the Test of Financial Resources.</p> <p>There are no figures for residents who undertake adaptations without contacting the LA.</p>	N/A

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

	<p>More properties will be adapted and these adaptations can be used by other family members, or sold to owners who may require the adaptation.</p>	<p>Of the 357 completed and returned Satisfaction Questionnaires (2016-17 to 2019-20), 354 were satisfied or very satisfied with the adaptation.</p> <p>17% of households on the Ceredigion Housing Register have requested an adapted property, thus creating the Accessible Housing Register</p>	
<p>Collaboration Working together with other partners to deliver.</p>	<p>The LA are working in collaboration with Welsh Government to deliver their requirements of removing the TFR for small and medium sized Adaptations.</p> <p>The Policy has been developed in conjunction with the relevant Partners, i.e. OTs from Social Service and the Health Board, Wales and West Care and Repair Service and local RSLs.</p>	<p>WG have requested this amendment for each authority in Wales.</p> <p>In order to effectively deliver disabled adaptations, Occupational Therapists (OTs) working for Social Services and the Health Board submit recommendations to the Section for elderly/disabled service users in the County.</p> <p>– Annually an average of 178 recommendations have been received based on the figures for the 4</p>	<p>N/A</p>

		<p>years pre-Covid (i.e. 2016-17 to 2019-20)</p> <p>The LA work in collaboration with Wales and West Care and Repair Agency to deliver the small sized adaptations and they act as Agents in a number of schemes delivering medium sized adaptations.</p> <p>An OT Liaison meeting is held regularly with the partners, minutes are provided for these meetings.</p> <p>Third Sector Organisations, i.e. Age Concern, CAVO, British Red Cross inform elderly/disabled/vulnerable residents of the availability of grant aid for adaptations within the home and act as advocate for them.</p>	
<p>Involvement Involving those with an interest and seeking their views.</p>	<p>The following stakeholders were consulted with in developing the Policy: Ceredigion County Council -</p> <ul style="list-style-type: none"> i) Housing Adaptations Section ii) Housing Strategy and Enabling Service iii) Social Services – OTs; 	<p>The Policy has been discussed and views sought through the OT Liaison Meetings. Minutes of these Meetings can be provided</p>	<p>N/A</p>

	<p>Health Board – i) OTs Wales and West Housing Association - i) Care and Repair ii) Housing Team Barcud Housing Association Strategic Housing Partnership Group</p> <p>The views of the stakeholders were sought early in the process especially as the change will impact on each Service, i.e. OTs, C&R, Housing Adaptations.</p> <p>OT Liaison Meetings are held every couple of months with representations from Social Services OTs, Hospital OTs, Care and Repair, Barcud and Wales and West Housing Associations.</p>	<p>Minutes of the Meetings can be provided</p> <p>Minutes of the Meetings can be provided</p>	
<p>Prevention Putting resources into preventing problems occurring or getting worse.</p>	<p>This is a requirement from WG to remove the TFR for small and medium sized adaptation grants. It is envisaged that there will be</p> <ul style="list-style-type: none"> i) an increase in enquiries received by Social Services OTs, ii) an increase in recommendations coming through to the Housing Adaptations Section; iii) an increased number of schemes for the contractors on the Minor Works 	<p>Although it is not recorded or the number collected for those who enquire for a grant and are unsuccessful as their contribution towards the cost of the scheme is greater or equal to the cost of the work, these Service users will be eligible for grant aid once the TFR has been removed for small and medium sized grants.</p>	<p>N/A</p>

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

	<p>iv) Framework to deliver within a specified timeframe and an increase in the required budget to deliver the schemes.</p> <p>v) All the above timescales feed into our Performance Indicators for the time it takes to deliver a DFG adaptation from time of first contact to completion of the adaptation.</p> <p>The Financial Assistance Policy will address these issue by taking into Account –</p> <p>i) Applying a maximum financial limit to small sized grants;</p> <p>ii) Applying a maximum financial limit to the medium sized grant;</p> <p>iii) Introduce a Priority List system</p>	<p>Those who believe that their contribution towards the cost of the works will be too high do not contact SS for an OT visit, therefore once the means test is removed for small and medium sized grants all will be eligible. The actual extent of the increase in the number of enquiries that will be received is unknown at present.</p>	
<p>Integration Positively impacting on people, economy, environment and culture and trying to benefit all three.</p>	<p>This Policy will affect Social Service – OT Section as well as the Housing Adaptations Section. The two sections work closely together and hold OT Liaison Meetings every couple of months addressing problem cases, workloads, financial situation of the grant budget, policies and procedures. The requirement as laid out from WG</p>	<p>The changes to the policy has been developed with partners and we will continue to monitor the delivery of the service through the OT Liaison meetings.</p>	<p>N/A</p>

	<p>was shared with the stakeholders early on.</p> <p>This could positively impact the</p> <ul style="list-style-type: none"> i) Economy – additional work for local contractors; ii) Environment – keeping service users in their homes will reduce the number of beds required in hospitals/care homes. All adaptations and new builds are done up to Building Control standards, this usually includes for insulation measures. 		
--	---	--	--

3. WELL-BEING GOALS: Does your proposal deliver any of the seven National Well-being Goals for Wales as outlined on the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015? Please explain the impact (positive and negative) you expect, together with suggestions of how to mitigate negative impacts or better contribute to the goal. We need to ensure that the steps we take to meet one of the goals aren't detrimental to meeting another.

Well-being Goal	Does the proposal contribute to this goal? Describe the positive or negative impacts.	What evidence do you have to support this view?	What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to the goal?
3.1. A prosperous Wales Efficient use of resources, skilled, educated people, generates wealth, provides jobs.	The Policy positively contributes to a prosperous Wales, through opportunities for local procurement, community involvement, jobs and/or apprenticeships and green enterprise. There is a CCC Minor Works Framework where the contractors are sourced and with an increased number	Minor Works Framework requirement for local contractors.	N/A

	of schemes being delivered this will increase the opportunity for local tradesmen.		
<p>3.2. A resilient Wales Maintain and enhance biodiversity and ecosystems that support resilience and can adapt to change (e.g. climate change).</p>	<p>All works undertaken are to the requirements as set by Building Control, this includes insulation measures, specially for new builds.</p> <p>Service users can remain within their homes and within their communities, strengthening the communities. By ensuring that service users can remain living independently within their homes without the need to be admitted into hospitals or care homes, this will reduce the amount of additional pressure on the capacity of both limiting the number/size of new homes/hospitals having to be built to accommodate them.</p>	Requirements of Building Control Regulations.	N/A
<p>3.3. A healthier Wales People's physical and mental wellbeing is maximised and health impacts are understood.</p>	<p>Service users physical and mental wellbeing is maximised by providing the adaptation to those that previously would not have been eligible and ensuring that they can live independently within their homes and communities surrounded by family and friends.</p> <p>Along with the impact to the Housing Adaptation Service, the Social Services OT section and Wales and West Care and Repair Service will have an increase workload if a greater number</p>	Of the 357 completed and returned Satisfaction Questionnaires received following a disabled adaptation within their home, 354 were satisfied or very satisfied with the adaptation. (Figures based on 4 years pre-Covid i.e. 2016-17 to 2019-20).	N/A

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

	<p>of residents within the county are eligible for grant aid for adaptations.</p> <p>The living environment of the service user will be improved and by keeping their independence and remaining to live within their home, among their family and friends, this will improve the person's quality of life.</p>		
<p>3.4. A Wales of cohesive communities Communities are attractive, viable, safe and well connected.</p>	<p>The Policy will have a positive impact on service users, as they will be able to remain living within their communities instead of being admitted to hospital/care home and live among their family and friends within the safety of their own home following the adaptation.</p>	<p>Enabling local people to remain living in their communities, will contribute towards sustaining cultural heritage and language.</p>	N/A
<p>3.5. A globally responsible Wales Taking account of impact on global well-being when considering local social, economic and environmental well-being.</p>	<p>There is a positive impact for a globally responsible Wales through ensuring that residents remain living independently within their own homes without the need to move into a Care Home or be admitted to hospital reducing the number of spaces required in both.</p> <p>Building works undertaken will be to Building Regulations requirements reducing people's carbon footprint.</p>	<p>Requirements of Building Control Regulations.</p>	N/A

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

<p>3.6. A more equal Wales People can fulfil their potential no matter what their background or circumstances.</p> <p><i>In this section you need to consider the impact on equality groups, the evidence and any action you are taking for improvement.</i> <i>You need to consider how might the proposal impact on equality protected groups in accordance with the Equality Act 2010?</i> <i>These include the protected characteristics of age, disability, gender reassignment, marriage or civil partnership, pregnancy or maternity, race, religion or beliefs, gender, sexual orientation.</i> Please also consider the following guide:: Equality Human Rights - Assessing Impact & Equality Duty</p>	<p>Describe why it will have a positive/negative or negligible impact.</p> <p><i>Using your evidence consider the impact for each of the protected groups. You will need to consider do these groups have equal access to the service, or do they need to receive the service in a different way from other people because of their protected characteristics. It is not acceptable to state simply that a proposal will universally benefit/disadvantage everyone. You should demonstrate that you have considered all the available evidence and address any gaps or disparities revealed.</i></p>	<p>What evidence do you have to support this view?</p> <p><i>Gathering Equality data and evidence is vital for an IIA. You should consider who uses or is likely to use the service. Failure to use <u>data</u> or <u>engage</u> where change is planned can leave decisions open to legal challenge. Please link to involvement box within this template. Please also consider the general guidance.</i></p>	<p>What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to positive impacts?</p> <p><i>These actions can include a range of positive actions which allows the organisation to treat individuals according to their needs, even when that might mean treating some more favourably than others, in order for them to have a good outcome. You may also have actions to identify any gaps in data or an action to engage with those who will/likely to be effected by the proposal. These actions need to link to Section 4 of this template.</i></p>																
<p>Age Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people because of their age? (Please tick ✓)</p> <table border="1" data-bbox="69 991 786 1469"> <thead> <tr> <th></th> <th>Positive</th> <th>Negative</th> <th>None/ Negligible</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Children and Young People up to 18</td> <td style="text-align: center;">✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>People 18-50</td> <td style="text-align: center;">✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Older People 50+</td> <td style="text-align: center;">✓</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Positive	Negative	None/ Negligible	Children and Young People up to 18	✓			People 18-50	✓			Older People 50+	✓			<p>Currently children under 18 year are eligible for a Disbaled facilities grant and is not subject to the Test of Financial Resources – therefore no change.</p> <p>Test of Financial Resources apply to all clients 18 and over. If the client is on a means tested benefit or on a low income they would qualify for a disabled facility grant with either no contribution having to be paid or a low contribution – therefore no change.</p>	<p>Ceredigion’s population is expected to age over the coming years, with significant increases in the numbers of people aged 65 and over, and more particularly in the 85+ age group. As life expectancy increases, the demand for housing which is suited to the needs of the elderly is likely to increase further.</p>	<p>N/A</p>
	Positive	Negative	None/ Negligible																
Children and Young People up to 18	✓																		
People 18-50	✓																		
Older People 50+	✓																		

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

				<p>If the client is working/has a pension or substantial savings which is in excess of the income/savings thresholds as prescribed for a disabled facilities grant, their contribution could be high. Their contribution could be greater than the cost of the adaptation or they would be unable to fund the contribution and would not be able to receive the adaptation – if the Test of Financial Resources would be removed for small and medium sized grants, all client would be eligible to small and medium sized disabled facility grant and receive the adaptations that are required in their home. Larger grant would still be subject to a Test of Financial Resources.</p>		
--	--	--	--	---	--	--

Disability Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people because of their disability? (Please tick ✓)				Currently children under 18 and adults 18 and over who are on a means tested benefit or on a low income will be eligible for a disabled facilities grant.	All residents will now be eligible for housing adaptations regardless of their financial circumstances. The 2011 Census identifies 21% of the population as having a long term health	N/A
Hearing Impairment	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
	Positive	Negative	None/			

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Physical Impairment	☒		Negligible	Following the removal of the Test of Financial Resources all clients will be eligible to receive small and medium sized disabled facilities grants regardless of their income/pensions and savings.	problem or disability which limits their day to day activities.	
Visual Impairment	Positive	Negative	None/ Negligible			
	☒					
Learning Disability	Positive	Negative	None/ Negligible			
	☒					
Long Standing Illness	Positive	Negative	None/ Negligible			
	☒					
Mental Health	Positive	Negative	None/ Negligible			
	☒					
Other	Positive	Negative	None/ Negligible			
	☐					

Transgender Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on transgender people? (Please tick ☒)				The Policy aims to suit all individual needs, there will be no differential impact on transgender persons. Individual needs are identified through the application and recommendations received from OTs and these are addressed accordingly.	Figures on gender reassignment are difficult to establish since most people experiencing gender dysmorphia are likely to wish to remain undetected. A report from the Home Office suggests that Organisations should consider that 1% of their employees and service users may experience some degree of gender variance.	Council Staff will be provided training on the Codes and Practices of the Equality Act 2010.
Transgender	Positive	Negative	None/ Negligible			
	☒					

Marriage or Civil Partnership						
--------------------------------------	--	--	--	--	--	--

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

<p>Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on marriage or Civil partnership? (Please tick ✓)</p>				<p>The Policy aims to suit all individual needs, there will be no differential impact based on marital status.</p>	<p>According to 2011 Census Reports, the proportion of married people is at 42.8%, which is almost four percentage points lower than in England. The proportion of a same-sex civil partnership is at 0.2%, which compares fairly with England.</p>	<p>Council Staff will be provided training on the Codes and Practices of the Equality Act 2010.</p>
Marriage	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Civil partnership	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
<p>Pregnancy or Maternity Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on pregnancy or maternity? (Please tick ✓)</p>				<p>The Policy aims to suit all individual needs, there will be no differential impact based on whether the applicant is pregnant or on maternity leave.</p>		<p>Council Staff will be provided training on the Codes and Practices of the Equality Act 2010.</p>
Pregnancy	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Maternity	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓			<p>The changes to the Test of Financial Resources requirement would not impact on clients who are pregnant or on maternity who can apply for disabled facilities grants.</p>		
<p>Race Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on race? (Please tick ✓)</p>				<p>Customs, beliefs and traditions within diverse communities will be respected.</p>	<p>From the Census returns, 2,196 of the citizens of Ceredigion reported that their main language was other than Welsh or English. The largest group of main language speakers after English and Welsh was Polish with 663 individuals. Ceredigion is also offering support to the Syrian</p>	<p>The use of WITS interpretation service might be required for service users who are migrants and have limited or no Welsh/English language skills.</p>
White	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Mixed/Multiple Ethnic Groups	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓			<p>Citizens who have migrated into the area, where another language is their primary language, and where they have limited or no</p>		

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Asian / Asian British	Positive ✓	Negative	None/ Negligible	Welsh/English language skills, may require a translation service.	Refugee Project, where there could be a number of speakers who do not have neither English or Welsh language skills.	
Black / African / Caribbean / Black British	Positive ✓	Negative	None/ Negligible			
Other Ethnic Groups	Positive ✓	Negative	None/ Negligible			

Religion or non-beliefs Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people with different religions, beliefs or non-beliefs? (Please tick ✓)				Customs, beliefs and traditions within diverse communities will be respected.	The majority of the population of Wales describe themselves in the 2011 Census as Christian i.e. 59%. In Wales, 31% said they have no religion and 9% declined to answer. Muslims are the next largest group in Wales with 521 members representing 0.7% of the population, followed by Buddhists (0.5%).	Council Staff will be provided training on the Codes and Practices of the Equality Act 2010.
Christian	Positive ✓	Negative	None/ Negligible			
Buddhist	Positive ✓	Negative	None/ Negligible			
Hindu	Positive ✓	Negative	None/ Negligible			
Humanist	Positive ✓	Negative	None/ Negligible			
Jewish	Positive ✓	Negative	None/ Negligible			
Muslim	Positive ✓	Negative	None/ Negligible			
Sikh	Positive	Negative	None/ Negligible			

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

	✓					
Non-belief	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Other	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Sex Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on men and/or women? (Please tick ✓)				The Policy aims to suit all individual needs, there will be no differential impact based on sex of the applicant.	According to the 2011 Census the proportion of males and females are fairly equal in Ceredigion.	N/A
Men	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Women	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Sexual Orientation Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people with different sexual orientation? (Please tick ✓)				The Policy aims to suit all individual needs, there will be no differential impact based on sexual orientation.	Information on sexual orientation is not gathered by the Census. Almost 170,000 people responded to the question on sexual identity in the ONS Integrated Household Survey 2013. In Wales, 93.5% were heterosexual, 1.4% gay, lesbian or bisexual, 0.4% other and answered 'don't know' or decline to respond. A further 1.8% provided no response at all. The ONS are using the estimate of 5-7% of	N/A
Bisexual	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Gay Men	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Gay Women / Lesbian	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Heterosexual / Straight	Positive	Negative	None/ Negligible			

	✓				the population who are lesbian, gay or bisexual, these figures are also accepted by Stonewall. (Stonewall is a lesbian, gay, bisexual and transgender (LGBT) rights charity in the United Kingdom).	
--	---	--	--	--	---	--

Having due regards in relation to the three aims of the Equality Duty - determine whether the proposal will assist or inhibit your ability to eliminate discrimination; advance equality and foster good relations.

3.6.2. How could/does the proposal help advance/promote equality of opportunity?

You should consider whether the proposal will help you to: ● Remove or minimise disadvantage ● To meet the needs of people with certain characteristics ● Encourage increased participation of people with particular characteristics

The Policy will help promote equality of opportunity for all residents to be obtain an adaptation to enable them to remain living within their own homes.

3.6.3. How could/does the proposal/decision help to eliminate unlawful discrimination, harassment, or victimisation?

You should consider whether there is evidence to indicate that: ● The proposal may result in less favourable treatment for people with certain characteristics ● The proposal may give rise to indirect discrimination ● The proposal is more likely to assist or impeded you in making reasonable adjustments

The Policy helps to eliminate discrimination by being accessible to all groups, and by making reasonable adjustments whenever required.

3.6.4. How could/does the proposal impact on advancing/promoting good relations and wider community cohesion?

You should consider whether the proposal with help you to: ● Tackle prejudice ● Promote understanding

No group is shown favour and the policy encourages inclusivity. We aim to provide adaptations to all those in needs taking into account their language needs, age, disability, gender assignment, Marriage or Civil Partnership, Pregnancy or Maternity, Tace, Religion or Non-belief, Sex, Sexual Orientation, and to encourage and support community cohesion within diverse communities.

Having due regard of the Socio-Economic Duty of the Equality Act 2010.

Socio-Economic Disadvantage is living in less favourable social and economic circumstances than others in the same society.

As a listed public body, Ceredigion County Council is required to have due regard to the Socio-Economic Duty of the Equality Act 2010. Effectively this means carrying out a poverty impact assessment. The duty covers all people who suffer socio-economic disadvantage, including people with protected characteristics.

3.6.5 What evidence do you have about socio-economic disadvantage and inequalities of outcome in relation to the proposal?

Describe why it will have a positive/negative or negligible impact.

The outcome of this Policy will have a positive impact on the socio-economic disadvantage and inequalities as the policy is inclusive.

What evidence do you have to support this view?

The Policy improves the health and wellbeing of residents by providing Adaptations and improving their living conditions.

What action(s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to positive impacts?

N/A

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

3.7. A Wales of vibrant culture and thriving Welsh language Culture, heritage and Welsh Language are promoted and protected. <i>In this section you need to consider the impact, the evidence and any action you are taking for improvement. This in order to ensure that the opportunities for people who choose to live their lives and access services through the medium of Welsh are not inferior to what is afforded to those choosing to do so in English, in accordance with the requirement of the Welsh Language Measure 2011.</i>				Describe why it will have a positive/negative or negligible impact.	What evidence do you have to support this view?	What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to positive impacts?
Will the proposal be delivered bilingually (Welsh & English)?	Positive	Negative	None/ Negligible	The Policy will be available in both Welsh and English	Bilingual copies of the final Policy will be available on the corporate website in accordance with full compliance with the Council Welsh Language Standards.	N/A
	✓					
Will the proposal have an effect on opportunities for persons to use the Welsh language?	Positive	Negative	None/ Negligible	The impact of the Policy is positive. Communities are changing in Ceredigion, and this is having an effect on language use. The Policy will enable local residents to remain living within their own homes and within their communities for longer through the installation of adaptations.	Ceredigion Welsh Language Profile, 47% (approx. 35,000) of the population over 3 years old are Welsh speakers according to Census 2011 returns. We record applicants language of choice on applications.	N/A
	✓					
Will the proposal increase or reduce the opportunity for persons to access services through the medium of Welsh?	Positive	Negative	None/ Negligible	The impact of the Policy is positive. Service users may access the service in	Applicants can apply in either Welsh or English and receive a full service in their language of choice.	N/A
	✓					

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

				Welsh or English in accordance with the Council's language policy.		
How will the proposal treat the Welsh language no less favourably than the English language?	Positive ✓	Negative	None/ Negligible	<p>The Policy and relevant documents will be available in both languages.</p> <p>We are always mindful of language and culture and seek to provide adaptations to homes for local people to have the opportunity to remain living independently within their own homes and within their communities in order for the language to thrive.</p>	The Policy and relevant documentation are available through the medium of Welsh and English.	N/A
Will it preserve promote and enhance local culture and heritage?	Positive ✓	Negative	None/ Negligible	The Policy will aim to have a positive effect on local culture and heritage as it aims to keep elderly and disabled residents living within their homes and communities.	Actions will address the needs of local residents which includes language needs and protecting cultural heritage of the county.	N/A

4. STRENGTHENING THE PROPOSAL: If the proposal is likely to have a negative impact on any of the above (including any of the protected characteristics), what practical changes/actions could help reduce or remove any negative impacts as identified in sections 2 and 3?

4.1 Actions.

What are you going to do?	When are you going to do it?	Who is responsible?	Progress
To ensure that all staff members are aware of and adequately trained in Equality Act and Welsh Language Measures.	Ongoing	Senior Housing Adaptations and Energy Efficiency Officer	
The use of WITS interpretation service might be required for serve users who are migrants and have limited or no Welsh/English language skills.	Ongoing	Senior Housing Adaptations and Energy Efficiency Officer	

4.2. If no action is to be taken to remove or mitigate negative impacts please justify why.
(Please remember that if you have identified unlawful discrimination, immediate and potential, as a result of this proposal, the proposal must be changed or revised).

See above

4.3. Monitoring, evaluating and reviewing.
How will you monitor the impact and effectiveness of the proposal?

The impact and effectiveness of the delivery of the Policy will be monitored through regular Team Meetings, OT Liaison Meetings and Finance meetings.

5. RISK: What is the risk associated with this proposal?

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Impact Criteria	1 - Very low	2 - Low	3 - Medium	4 - High	5 - Very High
Likelihood Criteria	1 - Unlikely to occur	2 - Lower than average chance of occurrence	3 - Even chance of occurrence	4 - Higher than average chance of occurrence	5 - Expected to occur
Risk Description	Impact (severity)		Probability (deliverability)		Risk Score
Increase in the number of enquiries and adaptations	3 Medium		3 Even chance of occurrence		3 x 3 = 9
Insufficient budget for delivery of all adaptations	3 Medium		4 Higher than average chance of occurrence		3 x 4 = 12
Does your proposal have a potential impact on another Service area?					
This policy has a potential impact on the OT service both within the Council and Hospital setting.					

6. SIGN OFF

Position	Name	Signature	Date
Service Manager			
Corporate Lead Officer			
Strategic Director			
Portfolio Holder			